

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Een wettelijke opzegbepaling met betrekking tot de distributieovereenkomst; in hoeverre bestaat daar behoefte aan?

EEN ONDERZOEK AAN DE HAND VAN JURISPRUDENTIE EN LITERATUUR

Student: Isabelle Langeveld

Studentennummer: 10761268

Mastertrack: Privaatrechtelijke rechtspraak

E-mail: isabelle.langeveld95@gmail.com

Inleverdatum: 25 augustus 2020

Begeleidster: mw. mr. M.L. Genet

Voorwoord

Voor u ligt de masterscriptie die is geschreven in het kader van mijn masteropleiding Privaatrecht aan de Universiteit van Amsterdam. Tijdens mijn bachelor, maar nog meer tijdens mijn master, ben ik naast mijn studie ook aan de slag gegaan in de praktijk op advocatenkantoren. Mijn interesse in het contractenrecht is steeds meer gegroeid. Producenten, distributeurs en leveranciers zijn voorbeelden van schakels in vaak een lange keten. De contracten tussen professionele partijen zijn voor een groot deel gebaseerd op de contractvrijheid tussen partijen. Het staat partijen in beginsel vrij om met elkaar over van alles te contracteren. Mijn interesse is gewekt door het speelveld tussen enerzijds hetgeen partijen allemaal met elkaar mogen afspreken en anderzijds de werking van wettelijke bepalingen. Ondanks de contractvrijheid zullen ook professionele partijen zich aan de wet moeten houden, maar wat als die wet er niet is? De distributieovereenkomst is een voorbeeld van een onbenoemde overeenkomst en kent derhalve geen specifieke wettelijke basis in de Nederlandse wet. Ik ben mij gaan verdiepen in deze onbenoemde overeenkomst en bij het lezen over de distributieovereenkomst kwam ik al snel tot de conclusie dat met name de opzegging van de distributieovereenkomst een onderwerp is waar in de literatuur veel discussie over bestaat. Vanuit deze discussie is het idee voor mijn scriptieonderwerp ontstaan, namelijk om nader onderzoek te doen naar de opzegging van de distributieovereenkomst en een mogelijke behoefte voor partijen aan een wettelijke bepaling in de Nederlandse wet. Ik heb daarbij de focus gelegd op een jurisprudentieonderzoek met als resultaat de masterscriptie zoals die nu voor u ligt.

Veel dank gaat uit naar mijn begeleidster, Malou Genet, voor de begeleiding tijdens het schrijven van mijn scriptie. Mede door haar input, flexibiliteit en de tijd die zij gestoken heeft in de feedback, heb ik deze masterscriptie af kunnen ronden tot het werk zoals dat nu voor u ligt. Daarnaast wil ik graag mijn familie en vrienden bedanken voor de afleiding tussendoor en de support tijdens het schrijfproces, waardoor ik op de juiste momenten de focus heb gehad om deze masterscriptie te schrijven.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Inhoudsopgave	3
Afkortingenlijst	5
Abstract	6
Hoofdstuk 1. Inleiding	7
1.1. Aanleiding	7
1.2. Onderzoeksvraag	7
1.3. Afbakening	7
1.4. Perspectief	8
1.5. Deelvragen en onderzoeksmethoden	8
Hoofdstuk 2. Distributieovereenkomst: definitie en kwalificatie	10
2.1. Inleiding	10
2.2. Definitie distributieovereenkomst	10
2.3. Selectieve en exclusieve distributie	11
2.3.1. Selectieve distributie	11
2.3.2. Exclusieve distributie	11
2.4. Ratio distributieovereenkomst.....	12
2.5. Kwalificatie distributieovereenkomst.....	12
2.6. Tussenconclusie	13
Hoofdstuk 3. Motieven codificatie	15
3.1. Inleiding	15
3.2. Motieven; wel of juist geen codificatie	15
3.2.1. Rechtszekerheid en contractvrijheid	16
3.2.2. Bescherming zwakkere partij.....	17
3.3. Randvoorwaarden codificatie	18
3.4. Tussenconclusie.....	19

Hoofdstuk 4. Parallelen met de distributieovereenkomst	20
4.1. Inleiding	20
4.2. Distributieovereenkomst als duurovereenkomst	20
4.2.1. Duurovereenkomst algemeen	20
4.2.2. Opzegging overeenkomst bepaalde tijd	21
4.2.3. Opzegging overeenkomst onbepaalde tijd	22
4.3. Redelijkheid en billijkheid (art. 6:248 BW)	25
4.3.1. Aanvullende werking	26
4.3.2. Derogerende werking	26
4.4. Parallelen distributie-, agentuur- en franchiseovereenkomst	26
4.4.1. Toepasselijkheid wettelijke bepalingen agentuurovereenkomst	27
4.4.2. Toepasselijkheid wettelijke bepalingen franchiseovereenkomst	28
4.5. Tussenconclusie	30
Hoofdstuk 5. Een analyse aan de hand van literatuur en lagere rechtspraak	31
5.1. Inleiding	31
5.2. Jurisprudentieonderzoek	32
5.2.1. Opzegging distributieovereenkomst bepaalde tijd	32
5.2.2. Opzegging distributieovereenkomst onbepaalde tijd	32
5.2.2.1. Zwaarwegende grond	33
5.2.2.2. Opzegtermijn	34
5.2.2.3. Schadevergoeding	35
5.3. Tussenconclusie en analyse	36
Hoofdstuk 6. Conclusie en aanbevelingen	39
Lijst van aangehaalde literatuur en rechtspraak	41
Bijlage I: Jurisprudentieonderzoek	48

Afkortingenlijst

Afl.	Aflevering
Art.	Artikel
Bb	Bedrijfsjuridische berichten
BW	Burgerlijk Wetboek
Diss.	Dissertatie
HR	Hoge Raad
IER	Intellectuele Eigendom en Reclamerecht
KUN	Katholieke Universiteit te Nijmegen
M.nt.	Met noot
Mon.	Monografie
MvV	Maandblad voor Vermogensrecht
NJB	Nederlands Juristenblad
NTBR	Nederlands Tijdschrift voor Burgerlijk Recht
Nr.	Nummer
p.	Pagina
Rb.	Rechtbank
r.o.	Rechtsoverweging
UvA	Universiteit van Amsterdam
VU	Vrije Universiteit

Abstract

De rechtspraak omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst is omvangrijk en in de literatuur is het tevens een onderwerp van discussie. Met betrekking tot de distributieovereenkomst en meer specifiek de opzegging daarvan, bestaan er in de Nederlandse wet geen specifieke wettelijke bepalingen. Het ontbreken van deze wettelijke basis zorgt ervoor dat de algemene verbintenissenrechtelijke bepalingen en de rechtspraak thans de basis vormen voor het leerstuk van de opzegging van de distributieovereenkomst. Of hiermee voldoende rechtszekerheid wordt geboden aan partijen is de vraag. Er wordt geregeld in de literatuur gepleit voor een wettelijke basis in het BW met betrekking tot de distributieovereenkomst en meer specifiek de opzegging daarvan. In deze scriptie is gepoogd een antwoord te geven op de vraag: *'In hoeverre bestaat er behoefte aan een wettelijke opzegbepaling met betrekking tot de distributieovereenkomst?'*

Er is aan de hand van literatuur en rechtspraak onderzocht of er voor partijen behoefte bestaat aan een wettelijke opzegbepaling met betrekking tot de distributieovereenkomst. Allereerst zijn de definitie en kwalificatie van de distributieovereenkomst nader toegelicht. Vervolgens zijn de mogelijke motieven en randvoorwaarden voor het opnemen van een wettelijke bepaling in het BW omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst besproken. Daaropvolgend is het huidige leerstuk ten aanzien van de opzegging van de distributieovereenkomst besproken in samenhang met andere relevante overeenkomsten. Tot slot is middels een jurisprudentieonderzoek de heersende leer in de lagere rechtspraak onderzocht en toegelicht. Aan de hand van het onderzoek naar de lagere rechtspraak in samenhang met de literatuur is er een analyse gegeven. Er is tot slot antwoord gegeven op de vraag in hoeverre er behoefte bestaat aan een wettelijke opzegbepaling met betrekking tot de opzegging van de distributieovereenkomst.

Naar aanleiding van mijn onderzoek ben ik tot de conclusie gekomen dat er thans weinig eenduidigheid bestaat met betrekking tot de opzegging van de distributieovereenkomst. Zowel de discussie binnen de literatuur als de uiteenlopende uitspraken binnen de lagere rechtspraak bieden geenszins duidelijkheid voor partijen. Beide partijen weten niet waar zij aan toe zijn bij de opzegging van de distributieovereenkomst. De rechtszekerheid wordt hierdoor niet voldoende gewaarborgd en dat is een onwenselijke situatie. De behoefte aan rechtszekerheid is een belangrijk motief voor codificatie en vormt daarmee ook een belangrijk motief voor de behoefte aan een wettelijke opzegbepaling met betrekking tot de distributieovereenkomst.

Hoofdstuk 1. Inleiding

1.1. Aanleiding

In Nederland is er met betrekking tot de distributieovereenkomst, meer specifiek de opzegging daarvan, geen wettelijke bepaling opgenomen in het BW. Het ontbreken van een wettelijke basis zorgt ervoor dat er teruggevallen moet worden op de algemene wettelijke bepalingen van boek 3 en 6 van het BW¹ en op de ontwikkelingen en de heersende leer in de literatuur en de rechtspraak. De vraag die speelt, is of hiermee voldoende rechtszekerheid geboden wordt aan partijen voor wat betreft de opzegging van de distributieovereenkomst of dat er mogelijk behoefte bestaat aan een wettelijke bepaling in de Nederlandse wet. Verschillende motieven kunnen rechtvaardigen dat de wetgever een specifieke wettelijke bepaling in het BW opneemt voor een specifieke overeenkomst, zoals bijvoorbeeld de agentuurovereenkomst geregeld is in afdeling 7.7.4 BW. Rechtszekerheid is één van de motieven voor codificatie, maar ook andere motieven kunnen een rol spelen. In de literatuur bestaat er discussie omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst en omtrent de motieven om wel of juist geen wettelijke bepaling hieromtrent op te nemen in het BW. Deze discussie heeft ertoe geleid dit onderzoek te doen.

1.2. Onderzoeksvraag

Er is een onderzoek gedaan naar literatuur en rechtspraak en aan de hand daarvan is besproken of er voor partijen behoefte bestaat aan een wettelijke bepaling in het BW omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst. Derhalve luidt mijn onderzoeksvraag: *‘In hoeverre bestaat er behoefte aan een wettelijke opzegebepaling met betrekking tot de distributieovereenkomst?’*

1.3. Afbakening

In deze scriptie zullen uitsluitend rechtspersonen worden besproken en worden natuurlijke personen buiten beschouwing gelaten. De nadruk zal liggen op de distributieovereenkomst, maar ook de agentuurovereenkomst en franchiseovereenkomst zullen aan bod komen. Zowel de distributie-, franchise- als agentuurovereenkomst, bieden de mogelijkheid om producten of diensten op de markt te brengen en hebben een aantal gelijkenissen die het relevant maken om alle drie de overeenkomsten te bespreken. Daarnaast zal de distributieovereenkomst als duurovereenkomst worden besproken. De focus in deze scriptie ligt bij de opzegging van de distributieovereenkomst. Andere aspecten zullen eventueel slechts ter toelichting worden

¹ Spanjaard 2019, p. 303.

genoemd, maar daar heeft het onderzoek verder geen betrekking op. Er is specifiek gekozen voor de opzegging van de distributieovereenkomst, omdat daar zowel in de literatuur als in de rechtspraak discussie over bestaat en er thans geen wettelijke basis is, maar er in de literatuur wel door meerdere auteurs wordt aangestuurd op een mogelijke behoefte aan een wettelijke bepaling.

1.4. *Perspectief*

De mogelijke behoefte aan een wettelijke opzegbepaling met betrekking tot de distributieovereenkomst zal worden besproken in het licht van de motieven voor het opnemen van een wettelijke bepaling in het BW. Daarvoor zullen zowel de belangen en de behoefte van de distributeur als die van de leverancier worden belicht, alsmede ook de belangen en behoefte van zowel de opzeggende als de opgezegde partij.

1.5. *Deelvragen en onderzoeksmethoden*

In het tweede hoofdstuk zal de eerste deelvraag worden behandeld. Aan de hand van onderzoek naar literatuur en rechtspraak zal worden ingegaan op het begrip distributieovereenkomst en de kwalificatie van een overeenkomst als distributieovereenkomst. De deelvraag luidt: *‘Hoe wordt de distributieovereenkomst gedefinieerd?’*

In het derde hoofdstuk zal de tweede deelvraag worden behandeld. Aan de hand van voornamelijk literatuuronderzoek zal worden ingegaan op de motieven voor het opnemen van een wettelijke bepaling in het BW en meer specifiek wat wel of juist niet de reden is om een wettelijke bepaling omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst op te nemen in het BW. Tevens zal worden ingegaan op de randvoorwaarden voor codificatie, zoals daarover in de literatuur is geschreven. De deelvraag luidt: *‘Wat is het huidige leerstuk omtrent het opnemen van een wettelijke opzegbepaling in het BW met betrekking tot de distributieovereenkomst?’*

In het vierde hoofdstuk komt de derde deelvraag aan bod. In dit hoofdstuk wordt aan de hand van literatuur en rechtspraak gekeken naar de huidige opvatting omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst in samenhang met andere relevante overeenkomsten. Aangezien de distributieovereenkomst een duurovereenkomst is, zal het leerstuk met betrekking tot de opzegging van de duurovereenkomst worden behandeld. Gezien het gebrek aan een wettelijke

basis voor de opzegging van zowel de distributieovereenkomst als de duurovereenkomst in het algemeen, zal ook aansluiting worden gezocht bij de algemene verbintenrechtelijke bepalingen en in dat kader zal de werking van de redelijkheid en billijkheid (art. 6:248 BW) nader worden besproken. Tot slot komen de agentuur- en franchiseovereenkomst aan bod, omdat de agentuur- en franchiseovereenkomst veel overeenkomstige kenmerken hebben met de distributieovereenkomst en daardoor een rol kunnen spelen voor een mogelijke wettelijke bepaling omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst. De deelvraag luidt: *‘Wat is het huidige leerstuk omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst in samenhang met andere overeenkomsten?’*

In het vijfde hoofdstuk zal de vierde deelvraag worden behandeld. Ten behoeve daarvan is voornamelijk lagere rechtspraak onderzocht en de daaruit voortvloeiende bevindingen zijn uitgewerkt en toegelicht. De lagere rechtspraak zal worden besproken aan de hand van een jurisprudentieonderzoek. Door het geringe onderzoek kunnen er geen conclusies worden getrokken, maar de opvallende zaken zullen worden besproken en toegelicht. Tot slot volgt aan de hand van het beperkte jurisprudentieonderzoek in samenhang met de eerder besproken literatuur een analyse en een tussenconclusie met betrekking tot de vraag of er voldoende rechtszekerheid bestaat voor partijen als het gaat om de opzegging van de distributieovereenkomst. De deelvraag luidt: *‘Wordt de rechtszekerheid met betrekking tot de opzegging van de distributieovereenkomst thans voldoende gewaarborgd?’*

Tot slot zal er in hoofdstuk zes aan de hand van de analyse en tussenconclusies een antwoord worden gegeven op de onderzoeksvraag, waarbij zal worden besproken of de rechtszekerheid momenteel voldoende wordt gewaarborgd omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst of dat er mogelijk behoefte bestaat aan een wettelijke bepaling in het BW. Tevens zal er een korte aanbeveling worden gedaan en zal antwoord worden gegeven op de onderzoeksvraag: *‘In hoeverre bestaat er behoefte aan een wettelijke opzegebepaling met betrekking tot de distributieovereenkomst?’*

Hoofdstuk 2. Distributieovereenkomst: definitie en kwalificatie

2.1. Inleiding

De distributieovereenkomst, meer specifiek de opzegging daarvan, is niet in de Nederlandse wet geregeld en er bestaat dus ook geen wettelijke definitie van de distributieovereenkomst. In de rechtspraak en literatuur is er wel een definitie geformuleerd. In paragraaf 2.2. en paragraaf 2.3. zal deze definitie worden toegelicht aan de hand van de literatuur en rechtspraak. Vervolgens zal de ratio achter de distributieovereenkomst in paragraaf 2.4. nader worden toegelicht. Door gelijkenissen tussen de agentuur-, franchise- en distributieovereenkomst is het onderscheid en dus de kwalificatie als distributieovereenkomst niet altijd eenvoudig. In paragraaf 2.5. zal de kwalificatie van de distributieovereenkomst worden besproken en vervolgens zal in paragraaf 2.6. een antwoord worden gegeven op de deelvraag: *'Hoe wordt de distributieovereenkomst gedefinieerd?'*

2.2. Definitie distributieovereenkomst

Het begrip distributieovereenkomst, ook wel omschreven als wederverkoop-, alleenafname-, dealer-, of concessieovereenkomst², staat niet in de wet omschreven. Dat maakt de distributieovereenkomst een onbenoemde overeenkomst.³ De distributieovereenkomst wordt in de rechtspraak⁴ en literatuur⁵ omschreven als een duurovereenkomst waarbij de ene partij, de leverancier, zich verbindt om bepaalde producten of diensten te leveren aan de andere partij, de distributeur. De distributeur verbindt zich voor eigen rekening en risico eraan om zorg te dragen voor de afzet en de verspreiding van producten of diensten. De distributeur koopt de producten of diensten van de leverancier en verkoopt dat vervolgens onder eigen naam en voor eigen rekening en risico door, ook wel de wederverkoop genoemd.⁶ Dit is een algemene definitie van de distributieovereenkomst, zoals in de literatuur en rechtspraak besproken. De distributieovereenkomst kent echter verschillende vormen, waaronder de selectieve en exclusieve distributieovereenkomst. Deze vormen zullen in paragraaf 2.3. nader worden toegelicht. Hierbij wordt opgemerkt dat er nog veel meer tussenvormen en combinaties

² Asser/Houben 7-X 2019/104.

³ Asser/Houben 7-X 2019/105.

⁴ Hof Den Haag 16 maart 2010, ECLI:NL:GHSGR:2010:BL9873.

⁵ Asser/Houben 7-X 2019/100.

⁶ Asser/Houben 7-X 2019/100.

mogelijk zijn van andere soorten distributieovereenkomsten, maar de selectieve en exclusieve distributieovereenkomst worden in de literatuur vaak expliciet besproken.⁷

2.3. *Selectieve en exclusieve distributie*

2.3.1. *Selectieve distributie*

Bij een selectieve distributieovereenkomst beperkt de leverancier de distributie tot een beperkte kring van gekwalificeerde distributeurs.⁸ Met name bij luxeproducten zal deze vorm van distributie de voorkeur genieten. Door controle op de distributeurs uit te oefenen, namelijk door eisen te stellen aan de soort distributeurs, beschermt de leverancier haar producten.⁹ Zo kan de leverancier ervoor kiezen om bijvoorbeeld uitsluitend te leveren aan gekwalificeerde distributeurs die op hun beurt enkel bij erkende eindafnemers afleveren.¹⁰

2.3.2. *Exclusieve distributie*

Een exclusieve distributieovereenkomst laat zich kenmerken door de exclusieve binding van een leverancier aan slechts één distributeur voor de verkoop van producten en/of diensten in een bepaald gebied of voor een bepaalde doelgroep.¹¹ Deze vorm geeft de distributeur een zeker alleenrecht in een bepaald gebied om de producten aan de eindafnemers te leveren.¹² Deze exclusiviteit kan zover strekken dat zelfs de leverancier zich eraan verbonden heeft om zelf niet in het aangewezen gebied aan afnemers te mogen leveren.¹³ De exclusiviteit is in beginsel van kracht voor zolang de overeenkomst duurt en geeft de distributeur een relatief sterke concurrentiepositie.¹⁴ De exclusiviteit zit er meestal ook andersom in dat er een exclusieve afnameovereenkomst wordt gesloten, waarbij de distributeur gebonden is om uitsluitend producten bij de leverancier af te nemen¹⁵ en daarbij de producten uitsluitend te verkopen binnen het exclusief aangewezen gebied of aan de exclusief aangewezen klantenkring.¹⁶

⁷ Barendrecht & Van Peursesem 1997, p. 10.

⁸ Van de Paverd (diss.) 1999, p. 163.

⁹ Bekke & Speyart, *IER* 2018/39, p. 363.

¹⁰ Van de Paverd (diss.) 1999, p. 163.

¹¹ De Mönnink & Van Till, *NJB* 2020/1053, p. 1245.

¹² Barendrecht & Van Peursesem 1997, p. 10.

¹³ Van de Paverd (diss.) 1999, p. 161-162.

¹⁴ Van de Paverd (diss.) 1999, p. 162.

¹⁵ Barendrecht & Van Peursesem 1997, p. 10.

¹⁶ De Mönnink & Van Till, *NJB* 2020/1053, p. 1245.

2.4. Ratio distributieovereenkomst

Voor de distributeur biedt de distributieovereenkomst de mogelijkheid om met een bepaalde mate van zelfstandigheid te ondernemen, namelijk onder eigen naam en voor eigen risico.¹⁷ De keuze voor een distributieovereenkomst kan voor de leverancier erin gelegen zijn dat hij een lokale markt wil betreden die hij zelf niet goed kent. De distributeur die in een bepaald gebied gevestigd is, zal vaak veel beter weten hoe de lokale markt in elkaar zit en zal daar dus veel gericht de lokale markt kunnen bedienen.¹⁸ Ook in het geval van taal, cultuur- en andere barrières in een ander land kan de distributeur een goede manier zijn voor de leverancier om een lokale markt te betreden. Daarnaast kan het risico van de leverancier worden verspreid over meerdere distributeurs en wordt het risico van tegenvallende verkoop daarmee beperkt.¹⁹ Een keerzijde voor de leverancier is dat de controle op de verkoop en prijzen voor een groot deel in handen komt van de distributeur en bovendien heeft de distributeur een winstgevend oogmerk, waardoor er ook rekening moet worden gehouden met een marge.²⁰

2.5. Kwalificatie distributieovereenkomst

Discussie omtrent de definitie van de distributieovereenkomst kan ontstaan op het moment dat een overeenkomst gekwalificeerd moet worden, bijvoorbeeld omdat er een geschil is tussen partijen met betrekking tot de opzegging van de distributieovereenkomst. Relevante kenmerken die mogelijk kunnen wijzen op een distributieovereenkomst zijn; een langdurige handelsrelatie, de aanduiding als distributeur of dealer door de partijen, de exclusiviteit van de samenwerking, de mate van overleg tussen partijen, prijsafspraken, een afnameverplichting en een verplichting om afzet te bevorderen.²¹ Deze kenmerken kunnen meebrengen dat de overeenkomst als distributieovereenkomst wordt gekwalificeerd. Het sluiten van een distributieovereenkomst kan ook ondubbelzinnig de partijbedoeling zijn geweest.²² Partijen drukken namelijk in de praktijk graag een stempel op de kwalificatie van de overeenkomst.²³ In het geval van de distributieovereenkomst nemen partijen bijvoorbeeld veelal een beding op, waarbij nadrukkelijk wordt bepaald dat er sprake is van een distributieovereenkomst en de overeenkomst niet als agentuurovereenkomst te kwalificeren valt.²⁴ Afdeling 7.7.4. BW wordt

¹⁷ Asser/Houben 7-X 2019/100.

¹⁸ Asser/Houben 7-X 2019/102.

¹⁹ Asser/Houben 7-X 2019/102.

²⁰ Barendrecht & Van Peursem 1997, p. 8; Van de Pavard (diss.) 1999, p. 10-11.

²¹ Asser/Houben 7-X 2019/103.

²² Tanja & Standhardt, *Bb* 2020/31, p. 156.

²³ Tanja & Standhardt, *Bb* 2020/31, p. 156.

²⁴ Tanja & Standhardt, *Bb* 2020/31, p. 156.

daarmee uitgesloten.²⁵ Deze kwalificatiebepalingen zijn echter niet per definitie beslissend voor de kwalificatievraag.²⁶ Zo is gebleken dat een door partijen benoemde agentuurovereenkomst door de rechter alsnog als distributieovereenkomst kan worden gekwalificeerd.²⁷ Bij een geschil omtrent de opzegging van de overeenkomst zal dus allereerst duidelijk moeten zijn om welke overeenkomst het gaat. Het belang daarvan voor partijen is groot, omdat de wijze waarop een overeenkomst wel of niet kan worden opgezegd en de gevolgen van de opzegging per overeenkomst zal verschillen.²⁸ Een belangrijk verschil zit al in het feit dat de opzegging van de distributieovereenkomst thans niet wettelijk geregeld is en de opzegging van de agentuurovereenkomst wel.²⁹ De kwalificatie van de overeenkomst is derhalve van belang om te weten welke rechten en verplichtingen partijen over en weer hebben bij de opzegging van de overeenkomst.³⁰ Door veel gelijkenissen tussen de agentuur-, franchise- en distributieovereenkomst is de scheidslijn tussen de verschillende overeenkomsten vaak moeilijk te bepalen. In de literatuur wordt onder andere gepleit voor het gelijktrekken van bepalingen omtrent de opzegging van de agentuur-, franchise- en distributieovereenkomst. Door de dunne scheidslijn tussen de overeenkomsten in de praktijk is het verschil omtrent de opzegging van alle drie de overeenkomsten lastig te rechtvaardigen.³¹

2.6. Tussenconclusie

De distributieovereenkomst is een onbenoemde overeenkomst en de definitie vloeit dan ook niet voort uit de wet, maar enkel uit de literatuur en rechtspraak. De definitie en kenmerken van de distributieovereenkomst leiden niet altijd eenduidig tot de kwalificatie als distributieovereenkomst, omdat er veel gelijkenissen zijn met de agentuur- en franchiseovereenkomst. De verschillen met betrekking tot de opzegging van alle drie de overeenkomsten is echter groot en heeft belangrijke gevolgen voor partijen. Dat het niet altijd duidelijk is hoe de overeenkomst in een geschil omtrent de opzegging van de overeenkomst door de rechter gekwalificeerd zal worden, brengt voor beide partijen rechtsonzekerheid met zich mee. De kwalificatievraag levert daardoor discussie op, aangezien de kwalificatie van de overeenkomst belangrijke gevolgen heeft voor partijen met betrekking tot de opzegging van de

²⁵ Tanja & Standhardt, *Bb* 2020/31, p. 156.

²⁶ HR 29 mei 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH7356 (Plak/Plak), r.o. 3.7.2.

²⁷ HR 16 januari 2004, ECLI:NL:HR:2004:AM2315 (Badawy/Atlanta).

²⁸ Tanja & Standhardt, *Bb* 2020/31, p. 155.

²⁹ Zie art. 7:437 BW.

³⁰ Tanja & Standhardt, *Bb* 2020/31, p. 156.

³¹ Tan, *NTBR* 2011/46.

overeenkomst. Op het moment dat het onzeker is hoe de overeenkomst door de rechter gekwalificeerd zal worden, bestaat er rechtsonzekerheid over hoe de overeenkomst wel of niet opgezegd kan worden en over de gevolgen van de opzegging voor partijen.

Hoofdstuk 3. Motieven codificatie

3.1. *Inleiding*

De wetgever kiest er in bepaalde gevallen voor om een wettelijke bepaling op te nemen in het BW en in andere gevallen juist niet. Welke afwegingen gaan daaraan vooraf en wat maakt een onderwerp juist wel of niet geschikt om specifiek opgenomen te worden in het BW? Om iets te kunnen zeggen over de mogelijke behoefte aan een wettelijke opzeggingsbepaling met betrekking tot de distributieovereenkomst zal in paragraaf 3.2. aan de hand van voornamelijk de literatuur worden besproken welke motieven er zijn voor het opnemen van een wettelijke bepaling in het BW en meer specifiek voor het opnemen van een wettelijke bepaling omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst. Vervolgens zal in paragraaf 3.3. aan de hand van de literatuur worden besproken welke randvoorwaarden er zijn voor het opnemen van een wettelijke bepaling in het BW. Tot slot zal in paragraaf 3.4. aan de hand van een tussenconclusie antwoord worden gegeven op de deelvraag: *‘Wat is het huidige leerstuk omtrent het opnemen van een wettelijke opzeggingsbepaling in het BW met betrekking tot de distributieovereenkomst?’*

3.2. *Motieven; wel of juist geen codificatie*

Er bestaan verschillende motieven om bepalingen in de wet op te nemen. Allereerst kan een wettelijke bepaling worden opgenomen ten behoeve van de rechtszekerheid door een aanvullende werking te hebben op de leemtes in de overeenkomst tussen partijen.³² Ook kan de bescherming van één van der partijen een reden zijn om een wettelijke bepaling op te nemen. Het is denkbaar dat één van der partijen meer bescherming behoeft, omdat die partij een zwakkere positie heeft ten opzichte van de andere partij. Gedacht kan worden aan bijvoorbeeld de huurder als zwakkere partij ten opzichte van de verhuurder of de werknemer als zwakkere partij ten opzichte van de werkgever.³³ Tot slot kan ook een internationale verplichting leiden tot een specifieke wettelijke bepaling in het BW. De agentuurovereenkomst is om deze laatste reden, na codificatie van de Richtlijn 86/653/EEG, in afdeling 7.7.4. BW terechtgekomen.³⁴

³² Asser/Houben 7-X 2019/33.

³³ Asser/Houben 7-X 2019/33.

³⁴ Asser/Houben 7-X 2019/33.

3.2.1. *Rechtszekerheid en contractvrijheid*

Door een wettelijke bepaling, meer specifiek van dwingendrechtelijke aard, wordt er meer rechtszekerheid geboden, maar tegelijkertijd kan daarmee wel de contractvrijheid worden beperkt.³⁵ Dit laatste vormt in de literatuur een argument tegen de codificatie van een bepaling, aangezien het handelsverkeer in de praktijk een belangrijk uitgangspunt is. Door de snelheid binnen het handelsverkeer zou een wettelijke bepaling verdere ontwikkelingen kunnen belemmeren.³⁶ Vanuit het oogpunt van de contractvrijheid is derhalve codificatie niet per definitie wenselijk. Dat de contractvrijheid gezien wordt als een fundamenteel beginsel van het contractenrecht, betekent echter niet dat deze vrijheid nooit beperkt kan worden.³⁷ Uitzonderingen zijn mogelijk, mits een bijzondere rechtvaardiging.³⁸ Met betrekking tot de opzegging van de distributieovereenkomst wordt in de literatuur bepleit dat de rechtsonzekerheid een onwenselijke situatie is.³⁹ Een mogelijke oplossing om de rechtszekerheid beter te waarborgen, is het opnemen van een wettelijke bepaling. Aangezien de distributieovereenkomst ook een duurovereenkomst is, wordt er in de literatuur tevens gepleit om een wettelijke bepaling voor de opzegging van de duurovereenkomst in het algemeen op te nemen in plaats van enkel specifiek voor de distributieovereenkomst.⁴⁰ Toch is het de vraag of er behoefte is aan een dergelijke wettelijke bepaling als het gaat om twee professionele partijen die met elkaar contracteren en de contractvrijheid hebben om bepalingen samen overeen te komen. De kanttekening hierbij is dat de distributieovereenkomst, om wat voor reden dan ook, vaak genoeg wordt gesloten zonder dat de professionele partijen een uitgebreid contract opstellen en relevante bepalingen overeenkomen.⁴¹ Over de vraag of het opnemen van een wettelijke bepaling uiteindelijk de wenselijke uitkomst is, wordt in de literatuur niet eenduidig gedacht. Rechtszekerheid vormt een belangrijk motief voor codificatie, maar een tegenargument is dat het niet de taak van de wetgever is om voor professionele partijen te voorzien in aanvullend recht, enkel omdat de partijen het achterwegen laten de rechtsverhoudingen zelf goed te regelen.⁴² Bovendien zullen in veel gevallen op de

³⁵ Asser/Houben 7-X 2019/35.

³⁶ Asser/Houben 7-X 2019/35.

³⁷ Ruygvoorn (diss.) 2009/1.5., p. 16-17.

³⁸ Ruygvoorn (diss.) 2009/1.5., p. 16-17.

³⁹ Asser/Houben 7-X 2019/114.

⁴⁰ Visscher 2011/6, p. 155.

⁴¹ Van de Paverd (diss.) 1999, p. 305-306.

⁴² Geel, *NTBR* 1996/4, p. 109.

distributieovereenkomst algemene voorwaarden van toepassing zijn en worden met deze wijze van zelfregulering wettelijke bepalingen ook vaak overbodig geacht.⁴³

3.2.2. Bescherming zwakkere partij

In het geval van bijvoorbeeld de franchiseovereenkomst is bescherming van de franchisenemer als zwakkere partij een belangrijke beweegreden geweest voor de wetgever om over te gaan tot codificatie.⁴⁴ Bij de distributieovereenkomst is dit motief minder voor de hand liggend, omdat de vraag wie de zwakkere partij is niet altijd hetzelfde kan worden beantwoord.⁴⁵ De distributeur zou, net zoals de handelsagent en franchisenemer, vaker gezien worden als de zwakkere contractpartij ten opzichte van de leverancier. Dit uitgangspunt is gebaseerd op het feit dat de leverancier vaak in bepaalde mate economisch overwicht heeft op de distributeur⁴⁶ en de distributeur dan ook vaker wordt beschouwd als de economisch zwakkere partij.⁴⁷ Zo bepaalt de leverancier de aard en kwaliteit van de te leveren producten en bovendien heeft de leverancier in veel gevallen een bepaalde controle op de verkoopprijzen.⁴⁸ Tevens is de distributeur in bepaalde mate afhankelijk van de leverancier op het moment dat de distributeur investeringen doet, die in het geval van opzegging van de distributieovereenkomst niet meer terugverdiend kunnen worden.⁴⁹ Daarnaast verdient het kort de aandacht om te vermelden dat zowel in de literatuur als rechtspraak thans de opvatting bestaat dat een distributeur geen recht heeft op een goodwillvergoeding bij beëindiging van de distributieovereenkomst door de leverancier en ook daarmee dus in beginsel een gedane investering niet kan worden terugverdiend.⁵⁰

Door de distributeur als zwakkere partij aan te wijzen wordt voorbijgegaan aan het feit dat ook distributeurs in de meeste gevallen grote professionele partijen zijn. Zij werken geregeld samen met andere distributeurs, waarmee zij gemakkelijk bepaalde prijzen en een bepaalde gedragslijn bij de leverancier kunnen afdwingen.⁵¹ Zo komt het voor dat distributeurs hun

⁴³ Geel, *NTBR* 1996/4, p. 109.

⁴⁴ Asser/Houben 7-X 2019/35.

⁴⁵ Van de Paverd (diss.) 1999, p. 67-70, 306-307.

⁴⁶ Barendrecht & Van Peursesem 1997, p. 7.

⁴⁷ Asser/Houben 7-X 2019/114.

⁴⁸ Barendrecht & Van Peursesem 1997, p. 7.

⁴⁹ Barendrecht & Van Peursesem 1997, p. 9.

⁵⁰ Asser/Houben 7-X 2019/110; Rb. Utrecht 1 september 2010, ECLI:NL:RBUTR:2010:BN5770.

⁵¹ Asser/Houben 7-X 2019/114.

leverancier onder druk zetten om de overeenkomst met andere distributeurs op te zeggen.⁵² Vooral in de supermarktbranche is de machtige distributeur geen onbekend begrip.⁵³ Beide partijen hebben dus potentie om als zwakkere partij aangemerkt te worden en het zal derhalve afhankelijk zijn van de omstandigheden, de verhouding tussen partijen en de soort partijen, of er een zwakkere partij valt aan te wijzen of dat de partijen simpelweg gelijkwaardig zijn. De gelijkwaardigheid van partijen kan voortvloeien uit het feit dat de distributeur en leverancier vaak in samenwerking de afnemer bedienen en met dat doel informatie aan elkaar uitwisselen, alsmede gezamenlijk gebruikmaken van informatiesystemen.⁵⁴ Er is dan dus niet, zoals dat voor de Wet franchise een motief is geweest voor het doen van een wetsvoorstel⁵⁵, sprake van informatieasymmetrie tussen partijen. Bovendien is er, zelfs in het geval de ene partij in bepaalde mate afhankelijk is van de andere partij, nog niet per definitie reden om de relatief zwakkere partij te beschermen.⁵⁶ Het gaat om twee professionele partijen en de ongelijkheid tussen deze partijen betekent allerm minst dat er ook te allen tijde sprake is van een onrechtvaardige situatie.⁵⁷ Op het moment dat de algemene maatschappelijke opvatting is dat een onrechtvaardige ongelijkheid tussen partijen zich voordoet, zal de behoefte aan bescherming van de zwakkere partij mogelijk wenselijk zijn.⁵⁸

3.3. *Randvoorwaarden codificatie*

In de literatuur wordt er gesproken over bepaalde randvoorwaarden om tot codificatie van bepalingen over te kunnen gaan.⁵⁹ Allereerst is een bepaalde mate van eenvormigheid van de overeenkomst van belang. Op het moment dat de overeenkomst zich in te veel verschillende vormen kan openbaren, wordt het lastig om een zeer specifieke bepaling in de wet op te nemen. De distributieovereenkomst komt in verschillende vormen voor⁶⁰, maar er zijn wel veel overkoepelende kenmerken en in de literatuur en rechtspraak bestaat eenzelfde definitie.⁶¹ Ten tweede kan het relevant zijn dat de overeenkomst in de praktijk duidelijk vorm heeft gekregen en dat er een duidelijke ontwikkeling in de rechtspraak heeft plaatsgevonden. Dit kan ervoor

⁵² Asser/Houben 7-X 2019/134.

⁵³ Rb. 's-Hertogenbosch 10 februari 2005, ECLI:NL:RBSHE:2005:AS5628 (Albert Heijn/Peijnenburg).

⁵⁴ Barendrecht & Van Peurse 1997, p. 8.

⁵⁵ *Kamerstukken II* 35 392, nr. 3, p. 2.

⁵⁶ Van de Paverd 1999, p. 70.

⁵⁷ Van de Paverd 1999, p. 70.

⁵⁸ Van de Paverd 1999, p. 70.

⁵⁹ Asser/Houben 7-X 2019/36.

⁶⁰ Zie paragraaf 2.3.

⁶¹ Zie paragraaf 2.2.

zorgen dat een wettelijke bepaling overbodig is, maar de wettelijke bepaling kan ook juist de rechtsregel uit de rechtspraak vastleggen.⁶² Ten derde zal er sprake moeten zijn van een zeker belang in de praktijk. Dit ziet bijvoorbeeld op het economische belang. Op het moment dat het een zeer uitzonderlijke overeenkomst betreft, die in de praktijk bijna nooit voorkomt, zal het belang van een specifieke wettelijke bepaling gering zijn.⁶³ Gezien de omvangrijke rechtspraak en de discussie in de literatuur is een dusdanig minimaal belang voor de opzegging van de distributieovereenkomst niet aannemelijk. Tot slot dient de codificatie een verrijking te zijn voor het contractenrecht in het algemeen.⁶⁴

3.4. Tussenconclusie

De rechtszekerheid, de bescherming van één van der partijen en een bepaalde richtlijn kunnen allemaal aanleiding zijn om een specifieke wettelijke bepaling in het BW op te nemen. Het bieden van rechtszekerheid is met betrekking tot de opzegging van de distributieovereenkomst het meest voor de hand liggende motief. Contractvrijheid brengt echter met zich mee dat de rechtszekerheid van codificatie niet altijd wenselijk wordt geacht. Gezien de contractvrijheid van partijen is het ook van belang dat partijen zelf kunnen bepalen wat zij wel of niet contractueel overeenkomen met elkaar, zonder dat wettelijke bepalingen de partijen daarin beperken. De kanttekening is dat als partijen zaken zelf ongeregeld laten deze redenering niet opgaat. Het blijft dan de vraag of het in het geval van de distributieovereenkomst tussen twee professionele partijen aan de wetgever is om in te grijpen.

De bescherming van één van der partijen is bij de opzegging van de distributieovereenkomst geen sterk motief voor codificatie. Beide partijen kunnen als zwakkere partij worden aangemerkt en daarbij is het ook goed mogelijk dat beide partijen een gelijkwaardige positie bekleden. Bovendien is een zwakkere positie van één van der partijen bij de distributieovereenkomst niet per definitie onrechtvaardig, aangezien het twee professionele partijen betreft. Van een maatschappelijke onrechtvaardige ongelijkheid tussen partijen zal derhalve niet snel sprake zijn.

⁶² Asser/Houben 7-X 2019/36.

⁶³ Asser/Houben 7-X 2019/36.

⁶⁴ Asser/Houben 7-X 2019/36.

Hoofdstuk 4. Parallelen met de distributieovereenkomst

4.1. Inleiding

De opzegging van de distributieovereenkomst is niet specifiek in de wet geregeld en derhalve wordt er aansluiting gezocht bij de algemene wettelijke bepalingen in het BW en bij een mogelijk analoge toepassing van bepalingen omtrent andere overeenkomsten. Wat zijn thans de mogelijkheden om een distributieovereenkomst op te zeggen en wat zijn daarvan de gevolgen voor partijen? Aansluiting zal worden gezocht bij andere relevante overeenkomsten. De distributieovereenkomst is een duurovereenkomst en derhalve zal de literatuur en rechtspraak betreffende de opzegging van de duurovereenkomst in veel gevallen ook betrekking hebben op de opzegging van de distributieovereenkomst. De duurovereenkomst en opzegging daarvan, alsmede meer specifiek van de distributieovereenkomst, zullen worden besproken in paragraaf 4.2. Aangezien de werking van de redelijkheid en billijkheid (art. 6:248 BW) hierbij een belangrijke rol speelt, zullen de redelijkheid en billijkheid in paragraaf 4.3. nader worden toegelicht. Vervolgens zullen in paragraaf 4.4. de franchise- en agentuurovereenkomst worden besproken. Deze overeenkomsten hebben belangrijke raakvlakken met de distributieovereenkomst. Tot slot zal in paragraaf 4.5. een antwoord worden gegeven op de deelvraag: *‘Wat is het huidige leerstuk omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst in samenhang met andere overeenkomsten?’*

4.2. Distributieovereenkomst als duurovereenkomst

4.2.1. Duurovereenkomst algemeen

De distributieovereenkomst is een onbenoemde overeenkomst en in veel gevallen zijn onbenoemde overeenkomsten duurovereenkomsten.⁶⁵ Een duurovereenkomst verplicht de partijen tot een opeenvolging van prestaties die langere tijd voortduren.⁶⁶ Louter een opeenvolging van koopovereenkomsten tussen partijen maakt nog geen duurovereenkomst hetzij distributieovereenkomst. Juist het duurkarakter en een duurzame handelsrelatie zijn daarvoor van belang.⁶⁷ Bij de distributieovereenkomst als duurovereenkomst zijn de belangen van de distributeur en leverancier vaak grotendeels gelijk aan elkaar. Partijen willen

⁶⁵ Asser/Houben 7-X 2019/30.

⁶⁶ Asser/Sieburgh 6-III 2018/89.

⁶⁷ Asser/Houben 7-X 2019/103.

gezamenlijk een markt veroveren en zullen elkaar daarvoor nodig hebben. Zowel de distributeur als de leverancier hebben er belang bij dat producten op de markt verkocht worden en dat een zo groot mogelijke afzet wordt behaald.⁶⁸ Het duurkarakter van de overeenkomst is voor het behalen van dit gezamenlijke doel van belang. Een zekere periode zal namelijk nodig zijn om de markt gezamenlijk te kunnen veroveren.⁶⁹ De duurovereenkomst, meer specifiek de opzegging daarvan, kent net zoals de distributieovereenkomst geen wettelijke bepaling in het BW.⁷⁰ Door het gebrek aan een wettelijke bepaling omtrent de opzegging van de duurovereenkomst doen zich grotendeels dezelfde problemen voor als bij de opzegging van de distributieovereenkomst. De problematiek hangt namelijk vaak samen met het duurkarakter van de overeenkomst.⁷¹ Met betrekking tot de opzegging van de duurovereenkomst en dus ook de distributieovereenkomst is het onderscheid tussen twee soorten van belang.⁷² Kort gezegd kan er sprake zijn van een duurovereenkomst voor bepaalde tijd en een duurovereenkomst voor onbepaalde tijd.⁷³

4.2.2. Opzegging overeenkomst bepaalde tijd

In het geval van de duurovereenkomst voor bepaalde tijd is er over het algemeen weinig discussie. De duurovereenkomst voor bepaalde tijd is in beginsel niet tussentijds opzegbaar, tenzij de wet anders bepaald of partijen anders zijn overeengekomen.⁷⁴ Bij de duurovereenkomst voor bepaalde tijd hebben partijen afspraken gemaakt omtrent de duur van de overeenkomst en het contractrechtelijke beginsel *pacta sunt servanda* brengt met zich mee dat afspraken tussen partijen in beginsel moeten worden nagekomen.⁷⁵ Voortijdige beëindiging van de duurovereenkomst voor bepaalde tijd door één van der partijen is dan dus ook niet mogelijk als daar geen goede reden voor is.⁷⁶

Net zoals bij de duurovereenkomst in het algemeen geldt dus ook voor de distributieovereenkomst voor bepaalde tijd als uitgangspunt dat de distributieovereenkomst

⁶⁸ Asser/Houben 7-X 2019/30.

⁶⁹ Asser/Houben 7-X 2019/30.

⁷⁰ Asser/Houben 7-X 2019/30.

⁷¹ Asser/Houben 7-X 2019/30.

⁷² Siemerink (diss.) 2007, p. 95.

⁷³ Asser/Houben 7-X 2019/30.

⁷⁴ Asser/Sieburgh 6-III 2018/408.

⁷⁵ De Vries, *NJB* 2007/1900.

⁷⁶ De Vries, *NJB* 2007/1900.

niet tussentijds opgezegd kan worden.⁷⁷ Ook hier blijkt dat een uitzondering gemaakt kan worden in het geval anders is overeengekomen of in het geval er sprake is van onvoorziene omstandigheden op grond van art. 6:258 BW in samenhang met artikel 6:248 BW.⁷⁸ Er kan bijvoorbeeld een specifieke bepaling omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst zijn overeengekomen.⁷⁹ Desalniettemin blijft het uitgangspunt dat de distributieovereenkomst voor bepaalde tijd tussentijds niet opzegbaar is.⁸⁰

4.2.3. Opzegging overeenkomst onbepaalde tijd

Er kan ook geen bepaalde tijd voor de duurovereenkomst zijn. In dat geval is er sprake van een duurovereenkomst voor onbepaalde tijd. Zolang de samenwerking tussen partijen goed verloopt, zullen zich niet snel problemen voordoen. Het is echter goed denkbaar dat partijen op een bepaald moment, om wat voor reden dan ook, van elkaar af willen. Het ligt niet voor de hand om aan te nemen dat partijen, bij gebrek aan een opzeggingsbepaling in het contract, geen enkele mogelijkheid hebben om van elkaar af te kunnen.⁸¹ Bij een eenzijdige tussentijdse opzegging van de duurovereenkomst voor bepaalde tijd ligt het voor de hand dat een goede reden vereist is voor de voortijdige opzegging, omdat er nou eenmaal een bepaalde duur is afgesproken en partijen in beginsel hun afspraken na moeten komen. Deze redenering gaat echter niet op bij de duurovereenkomst voor onbepaalde tijd, omdat de duur van de overeenkomst daar juist niet vaststaat en het dus onduidelijk is wat dan een voortijdige opzegging zou zijn.⁸² Derhalve is het vereiste van een goede reden voor de opzegging van de duurovereenkomst voor onbepaalde tijd minder aannemelijk dan bij de duurovereenkomst voor bepaalde tijd.⁸³ Desalniettemin bestaat er veel discussie omtrent de vraag of er een goede reden, ook wel zwaarwegende grond, voor de opzegging van de overeenkomst voor onbepaalde tijd aanwezig moet zijn.⁸⁴ Het is voor beide partijen van belang om te weten of er voor een rechtsgeldige opzegging uitsluitend een opzegtermijn in acht genomen moet worden of dat daarnaast ook een zwaarwegende grond voor de opzegging aanwezig moet zijn.⁸⁵ Als achteraf

⁷⁷ HR 21 oktober 1988, ECLI:NL:PHR:1988:AD0483 (Mondia / Calanda); HR 10 augustus 1994, ECLI:NL:HR:1994:ZC1428 (Aerts / Kneepkens).

⁷⁸ HR 21 oktober 1988, ECLI:NL:PHR:1988:AD0483 (Mondia / Calanda).

⁷⁹ Drion, *NJB* 2016/993, p. 1399.

⁸⁰ Drion, *NJB* 2016/993, p. 1399.

⁸¹ Drion, *NJB* 2016/993, p. 1399; Rb. Arnhem 15 april 2009, ECLI:NL:RBARN:2009:BI2216.

⁸² De Vries, *NJB* 2007/1900.

⁸³ De Vries, *NJB* 2007/1900.

⁸⁴ De Vries, *NJB* 2007/1900.

⁸⁵ De Vries, *NJB* 2007/1900.

door de rechter wordt geoordeeld dat er geen sprake was van een rechtsgeldige opzegging heeft dat namelijk gevolgen voor partijen.

Zwaarwegende grond

De heersende leer met betrekking tot de zwaarwegende grond voor opzegging is in de loop der tijd zowel in de literatuur als in de rechtspraak ontwikkeld en aan verandering onderhevig geweest. In de literatuur is het veelvoorkomende uitgangspunt dat de hoofdregel luidt dat de duurovereenkomst voor onbepaalde tijd, met de inachtneming van een opzegtermijn, eenzijdig opgezegd kan worden en dat enkel bij uitzondering ook een zwaarwegende grond vereist is.⁸⁶ Ook de Hoge Raad heeft geoordeeld dat de duurovereenkomst van onbepaalde tijd in beginsel opzegbaar is, ook als de wet en de overeenkomst zelf geen opzeggingsbepaling bevatten.⁸⁷ Zonder specifieke opzegebepaling in de overeenkomst zou het nog naar de bedoeling van partijen kunnen zijn dat de duurovereenkomst voor onbepaalde tijd niet opzegbaar is, maar bij de distributieovereenkomst is een dergelijke stilzwijgende overeengekomen niet-opzegbaarheid niet aannemelijk.⁸⁸ Het gaat namelijk om een overeenkomst tussen twee professionele partijen, waarbij juist flexibiliteit op de handelsmarkt wenselijk is en niet een eeuwige verbondenheid van partijen.⁸⁹ De eisen van de redelijkheid en billijkheid kunnen in verband met de aard en de inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval meebrengen dat er slechts een mogelijkheid tot opzegging bestaat als er een voldoende zwaarwegende grond aanwezig is, een bepaalde opzegtermijn in acht wordt genomen of dat de opzegging gepaard gaat met een aanbod tot het betalen van een schadevergoeding.⁹⁰ Een argument die in de literatuur wordt aangehaald voor een dergelijke schadevergoeding, is de investering die door de opgezegde partij reeds gedaan is en waarvoor de opzegtermijn niet voldoende tijd biedt om de reeds gedane investering terug te verdienen.⁹¹

De bovengenoemde benadering gaat dus uit van de hoofdregel dat de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd in beginsel altijd door beide partijen opgezegd kan worden. Vanuit

⁸⁶ De Vries, *NJB* 2007/1900; Strijbos (diss.) 1985, p. 80 e.v.; Van de Paverd 1999, p. 62 e.v.; Barendrecht & Van Peurse 1997/212.

⁸⁷ HR 28 oktober 2011, ECLI:NL:HR:2011:BQ9854 (De ronde venen/Stedin); HR 14 juni 2013, ECLI:NL:HR:2013:BZ4163 (Auping/Beverlaap).

⁸⁸ Asser/Houben 7-X 2019/123.

⁸⁹ Asser/Houben 7-X 2019/123.

⁹⁰ Tanja-van den Broek, *MvV* 2012/2, p. 18-22.

⁹¹ Asser/Houben 7-X 2019/130.

economisch perspectief valt voor deze benadering iets te zeggen.⁹² Als een partij niet van de overeenkomst af kan komen, zal deze partij de concurrentiestrijd op den duur verliezen. Als de leverancier bijvoorbeeld nooit af kan komen van een overeengekomen exclusieve distributieovereenkomst met één distributeur, dan blijft zij verbonden aan één en dezelfde distributeur en zal zij op den duur niet meer mee kunnen komen met alle ontwikkelingen.⁹³ In de literatuur wordt ook gepleit voor een andere benadering omtrent de opzegging van de duurovereenkomst voor onbepaalde tijd. Bij deze benadering wordt er niet uitgegaan van de hoofdregel dat de overeenkomst voor onbepaalde tijd in beginsel altijd opzegbaar is. Bij de tweede benadering wordt er namelijk bepleit dat een dergelijke hoofdregel niet opgaat en dat er altijd per geval aan de hand van de redelijkheid en billijkheid getoetst moet worden of de aanwezigheid van een zwaarwegende grond voor opzegging in het concrete geval vereist is.⁹⁴

Er bestaat dus discussie over wat het uitgangspunt is omtrent de opzegging van de duurovereenkomst hetzij de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd. Desalniettemin lijkt er wel meer eenduidigheid te bestaan over het feit dat een zwaarwegende grond voor de opzegging van de overeenkomst niet al te snel als vereiste moet worden aangenomen.⁹⁵ Als de zwaarwegende grond wellicht vereist is, is de vervolgvraag welke gevallen als zwaarwegende grond worden aangemerkt. Gezien de recentelijke gebeurtenissen rondom covid-19, wordt de coronacrisis in de literatuur als een dusdanige zwaarwegende grond genoemd.⁹⁶ De grote invloed die de coronacrisis heeft op de bedrijfseconomische processen en het veelomvattende en onverwachte dat de coronacrisis met zich meebrengt, zorgt voor een voldoende zwaarwegende grond.⁹⁷ Een opzegtermijn is in dit geval ook niet voor de hand liggend om in acht te moeten nemen, omdat door ingrijpen van de overheid sommige bedrijfsvoeringen vrijwel helemaal gestopt zijn.⁹⁸ De inachtneming van een opzegtermijn zou betekenen dat de distributeur van de leverancier moet blijven afnemen, terwijl er geen enkele bedrijfsvoering is.⁹⁹ Een vorm van schadevergoeding zou in dit geval nog wel tegemoet kunnen komen aan de opgezegde partij.¹⁰⁰ Het is vaak de werking van de redelijkheid en billijkheid die, ongeacht of

⁹² Valk, *NTBR* 2012/25.

⁹³ Valk, *NTBR* 2012/25.

⁹⁴ De Vries, *NJB* 2007/1900; De Hoon, *NJB* 2001/2337.

⁹⁵ Asser/Houben 7-X 2019/126.

⁹⁶ Schelhaas & Spanjaard, *NJB* 2020/881, p. 961.

⁹⁷ Schelhaas & Spanjaard, *NJB* 2020/881, p. 961.

⁹⁸ Schelhaas & Spanjaard, *NJB* 2020/881, p. 961.

⁹⁹ Schelhaas & Spanjaard, *NJB* 2020/881, p. 961

¹⁰⁰ Schelhaas & Spanjaard, *NJB* 2020/881, p. 961.

er sprake is van een hoofdregel, van belang is als het gaat om de vraag of een zwaarwegende grond vereist is en bovendien ook met betrekking tot de vragen of een opzegtermijn in acht genomen moet worden en schadevergoeding verschuldigd is.¹⁰¹

4.3. Redelijkheid en billijkheid (art. 6:248 BW)

Als partijen met elkaar een overeenkomst sluiten, wordt er veel waarde gehecht aan de contractvrijheid.¹⁰² Het gaat om professionele partijen die het in beginsel vrijstaat om te kiezen met wie zij contracteren en waarover zij contracteren.¹⁰³ In het verlengde daarvan geldt het contractrechtelijke beginsel *pacta sunt servanda*, waarmee wordt geduid op het nakomen van afspraken.¹⁰⁴ Ondanks de grote contractvrijheid die partijen wordt toegekend, wordt er binnen het Nederlandse recht bij de uitleg van overeenkomsten ook veel waarde gehecht aan de redelijkheid en billijkheid.¹⁰⁵ Op het moment dat partijen concrete afspraken zijn overeengekomen omtrent de opzegging van de overeenkomst, dan kan de derogerende werking van de redelijkheid en billijkheid de bepaling alsnog buiten spel zetten. Anderzijds kunnen de redelijkheid en billijkheid, in het geval partijen de opzegging van de overeenkomst ongeregeld hebben gelaten, ook een aanvullende werking op de overeenkomst hebben.¹⁰⁶ De redelijkheid en billijkheid kunnen dus zowel een aanvullende als een derogerende werking hebben.¹⁰⁷ Hiermee kunnen de redelijkheid en billijkheid in het geval dat het Nederlandse recht niet zou leiden tot een rechtvaardige uitkomst, alsnog bijdragen aan een rechtvaardige uitkomst.¹⁰⁸ Op de vraag of de aanvullende en de derogerende werking van de redelijkheid en billijkheid mogelijk uitgesloten kunnen worden door partijen, bestaat in de literatuur geen eenduidig antwoord.¹⁰⁹ Dat komt mede doordat art. 6:250 BW een aantal wetsartikelen van dwingend recht verklaart en art. 6:248 BW daarin niet wordt genoemd.¹¹⁰

¹⁰¹ Tanja-van den Broek, *MvV* 2012/2, p. 18-22.

¹⁰² Zie paragraaf 3.2.1.

¹⁰³ Asser/Sieburgh 6-III 2018/41.

¹⁰⁴ Asser/Sieburgh 6-III 2018/46.

¹⁰⁵ Drion, *NJB* 2007/421.

¹⁰⁶ Schelhaas, *Redelijkheid en billijkheid (Mon. BW nr. A5) 2017/4.22.*

¹⁰⁷ Zie art. 6:248 lid 1 en lid 2.

¹⁰⁸ Drion, *NJB* 2007/421.

¹⁰⁹ Drion, *NJB* 2007/421; Schelhaas, *Redelijkheid en billijkheid (Mon. BW nr. A5) 2017/5.29/4.39.*

¹¹⁰ Schelhaas, *Redelijkheid en billijkheid (Mon. BW nr. A5) 2017/4.29.*

4.3.1. Aanvullende werking

Partijen kunnen bewust of onbewust bepaalde zaken ongeregeld laten in de overeenkomst en zo ook met betrekking tot de opzegging van de distributieovereenkomst. De redelijkheid en billijkheid kunnen dan voor de leemtes in de overeenkomst aanvullende eisen stellen.¹¹¹ Gedacht kan worden aan de inachtneming van een bepaalde opzegtermijn, de betaling van een schadevergoeding, het voeren van overleg, het overnemen van personeel en het geven van inlichtingen.¹¹² De aanvullende werking van de redelijkheid en billijkheid zal uiteindelijk afhangen van de concrete omstandigheden van het geval, maar kent ook haar grens. Die grens zit al in het feit dat uitsluitend in het geval van leemtes in de overeenkomst er sprake kan zijn van de aanvullende werking. Door het contract zo waterdicht mogelijk op te stellen, zal de aanvullende werking van de redelijkheid en billijkheid beperkt worden.¹¹³

4.3.2. Derogerende werking

De derogerende ofwel de beperkende werking van de redelijkheid en billijkheid houdt in dat regels die contractueel bepaald zijn, alsnog buiten beschouwing kunnen worden gelaten.¹¹⁴ De eisen die gesteld worden aan de beperkende werking van de redelijkheid en billijkheid zijn zwaar en deze toets wordt derhalve niet snel doorstaan. Dit hangt ook weer nauw samen met het algemene contractrechtelijke beginsel *pacta sunt servanda*. Op het moment dat partijen contractuele afspraken maken en die afspraken vervolgens makkelijk buiten beschouwing worden gelaten; wat zijn de afspraken tussen partijen dan nog waard? Als de zware toets wel wordt doorstaan, bestaat de mogelijkheid dat afgesproken bepalingen geheel of gedeeltelijk buiten werking worden gesteld.¹¹⁵

4.4. Parallelen distributie-, agentuur- en franchiseovereenkomst

De distributie-, agentuur- en franchiseovereenkomst vertonen veel gelijkenissen met elkaar en een onderscheid tussen deze drie overeenkomsten is in de praktijk dan ook vaak lastig te maken.¹¹⁶ In de literatuur wordt daarom ook wel verdedigd dat een verschil in bepalingen omtrent de opzegging moeilijk te rechtvaardigen is als de overeenkomsten zoveel gelijkenissen

¹¹¹ Van Cassel – Van Zeeland, *Bb* 2018/41, p. 153.

¹¹² Van Cassel – Van Zeeland, *Bb* 2018/41, p. 153.

¹¹³ Van Cassel – Van Zeeland, *Bb* 2018/41, p. 153-154.

¹¹⁴ Schelhaas, *Redelijkheid en billijkheid (Mon. BW nr. A5) 2017/5.31*.

¹¹⁵ Van Cassel – Van Zeeland, *Bb* 2018/41, p. 154.

¹¹⁶ Zie paragraaf 2.5.

vertonen.¹¹⁷ De agentuurovereenkomst is wettelijk geregeld in afdeling 7.7.4. BW en ook bepalingen omtrent de franchiseovereenkomst zullen binnenkort in boek 7 BW worden opgenomen.

4.4.1. Toepasselijkheid wettelijke bepalingen agentuurovereenkomst

De definitie van de agentuurovereenkomst heeft de wetgever opgenomen in artikel 7:428 lid 1 BW¹¹⁸ en specifieke bepalingen omtrent de opzegging in de artikelen 7:437 BW tot en met 7:439 BW. Hieruit volgt onder andere dat beide partijen de bevoegdheid hebben om de agentuurovereenkomst voor onbepaalde tijd of bepaalde tijd met recht van tussentijdse opzegging op te zeggen met inachtneming van de overeengekomen opzegtermijn.¹¹⁹ Voor de agentuurovereenkomst bestaan er meerdere bepalingen van dwingend of semi-dwingend recht.¹²⁰ Op het moment dat er een specifieke wettelijke bepaling is opgenomen in het BW met betrekking tot de opzegging en met name als er sprake is van een (semi) dwingende bepaling, dan zal de wettelijke bepaling in beginsel gelden. De wettelijke bepalingen omtrent de opzegging van de agentuurovereenkomst waarborgen de rechtszekerheid. Bovendien is het motief voor codificatie van de agentuurovereenkomst ook gelegen in de bescherming van de handelsagent als zwakkere partij.¹²¹ Zoals eerder besproken vormt de bescherming van een zwakkere partij geen sterk motief voor een wettelijke bepaling omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst.¹²²

Een belangrijk verschil tussen de agentuur- en distributieovereenkomst is dat de distributeur handelt uit eigen naam, terwijl de handelsagent handelt als vertegenwoordiger van de principaal. Een handelsagent sluit overeenkomsten op naam en voor rekening van de principaal en krijgt daarvoor in beginsel loon¹²³, terwijl de distributeur winst verkrijgt uit de wederverkoop.¹²⁴ De vraag of mogelijk sprake kan zijn van analoge toepassing van bepalingen

¹¹⁷ Tan, *NTBR* 2011/46.

¹¹⁸ Artikel 428 lid 1 BW: De agentuurovereenkomst is een overeenkomst waarbij de ene partij, de principaal, aan de andere partij, de handelsagent, opdraagt, en deze zich verbindt, voor een bepaalde of een onbepaalde tijd en tegen beloning bij de totstandkoming van overeenkomsten bemiddeling te verlenen, en deze eventueel op naam en voor rekening van de principaal te sluiten zonder aan deze ondergeschikt te zijn.

¹¹⁹ Zie art. 7:437 lid 1 BW

¹²⁰ Asser/Houben 7-X 2019/108; zie art. 7:445 BW.

¹²¹ Hijma & Olthof 2020/606.

¹²² Zie paragraaf 3.2.2.

¹²³ De Mönnink, *NJB* 2009/1480; Barendrecht & Van Peursesem 1997, p. 6.

¹²⁴ Asser/Houben 7-X 2019/108.

omtrent de agentuurovereenkomst voor de opzegging van de distributieovereenkomst, wordt in de literatuur niet eenduidig beantwoord. In de literatuur baseren tegenstanders van een analoge toepassing zich onder andere op een passage uit de parlementaire geschiedenis van de regeling omtrent de agentuurovereenkomst in boek 7 BW. Daarin wordt verwezen naar wettelijke bepalingen ten behoeve van de agentuurovereenkomst, die niet geacht worden ook van toepassing te zijn op distributieovereenkomsten.¹²⁵ Eén van de voorstanders van een analoge toepassing is Van de Paverd, zoals in haar proefschrift duidelijk naar voren komt.¹²⁶ Van de Paverd is onder andere voorstander voor een aansluiting bij de opzegtermijn van maximaal zes maanden¹²⁷ ter bevordering van de rechtszekerheid. De bepaling van een opzegtermijn geeft duidelijkheid aan partijen over hoe lang zij nog aan elkaar verbonden zitten, ook met het oog op het verrichten van nieuwe activiteiten met nieuwe contractpartijen.¹²⁸ Het wordt als een onwenselijk situatie gezien als partijen nog in een hele slechte verstandhouding langer dan nodig aan elkaar verbonden zitten.¹²⁹ Naast voorstanders en tegenstanders zijn er ook gematigde aanhangers van de analoge toepassing. Barendrecht & Van Peurse¹³⁰ sluiten analoge toepassing op basis van de parlementaire geschiedenis niet uit, maar zijn er ook geen directe voorstanders van. Door ontwikkelingen in de literatuur en rechtspraak omtrent de distributieovereenkomst zijn zij er voorstander van om voort te borduren op de heersende leer en niet het hele systeem om te gooien door een analoge toepassing van de bepalingen omtrent de agentuurovereenkomst. De bepalingen omtrent de agentuurovereenkomst zouden wel ter inspiratie een bron kunnen vormen, maar moeten niet analoog worden toegepast op de distributieovereenkomst, aldus Barendrecht & Van Peurse.¹³¹ In de rechtspraak wordt er vooralsnog ook weinig gebruik gemaakt van een analoge toepassing van de bepalingen ten behoeve van de agentuurovereenkomst op de distributieovereenkomst.¹³²

4.4.2. Toepasselijkheid wettelijke bepalingen franchiseovereenkomst

De franchiseovereenkomst was voorheen ook een onbenoemde overeenkomst, maar daar komt verandering in. Het wetsvoorstel¹³³ voor de Wet franchise is reeds op 30 juni 2020 aangenomen

¹²⁵ *Kamerstukken II* 20 842, nr. 6, p. 2.

¹²⁶ Van de Paverd (diss.) 1999, p. 39, 107.

¹²⁷ Van de Paverd (diss.) 1999, p. 107; en zie art. 7:437 lid 1 BW.

¹²⁸ Brink-Van der Meer & Van der Vegt, *Contracteren* 2007/4, p. 95.

¹²⁹ Brink-Van der Meer & Van der Vegt, *Contracteren* 2007/4, p. 95.

¹³⁰ Barendrecht & Van Peurse 1997, p. 15, 163-166.

¹³¹ Barendrecht & Van Peurse 1997, p. 15, 163-166.

¹³² Van de Paverd 1999, p. 36-39.

¹³³ *Kamerstukken II* 35 392, nr. 2, p. 1.

door de Eerste Kamer en zal zeer waarschijnlijk per 1 januari 2021 inwerkingtreden.¹³⁴ In de literatuur wordt er een zeer ruime interpretatie van het begrip franchiseovereenkomst gegeven. Om te beoordelen of er sprake is van een franchiseovereenkomst is niet de kwalificatie, benaming of titel van de overeenkomst van belang, maar de feitelijke inhoud van de overeenkomst.¹³⁵ De franchiseovereenkomst wordt in de literatuur ook wel genoemd als een species van de meer generieke omschreven distributieovereenkomst.¹³⁶ Het feit dat de franchiseovereenkomst gezien wordt als een bepaald soort distributieovereenkomst en het feit dat zowel de agentuurovereenkomst als binnenkort ook de franchiseovereenkomst specifiek geregeld zullen zijn in de wet, zou dat de wetgever kunnen aansporen om ook aandacht te gaan besteden aan een codificatie van de distributieovereenkomst en meer specifiek de opzegging daarvan. De kanttekening is dat zowel bij de agentuurovereenkomst als bij de franchiseovereenkomst de bescherming van de zwakkere partij een belangrijk motief is voor de codificatie.¹³⁷ Zoals eerder besproken, is dat bij de distributieovereenkomst geen sterk motief.¹³⁸ Een ander motief voor de codificatie van de franchiseovereenkomst is echter gelegen in de overtuiging dat de jurisprudentie inzake franchiseovereenkomsten weinig eenduidigheid biedt en het algemene vermogensrecht onvoldoende regulering biedt. Vanuit het oogpunt van de rechtszekerheid werd codificatie derhalve van belang geacht.¹³⁹ De rechtszekerheid vormt ook voor de opzegging van de distributieovereenkomst een motief om een wettelijke bepaling op te nemen in het BW.¹⁴⁰ De inwerkingtreding van de Wet franchise kan derhalve ook aansporen om in ieder geval te kijken naar de mogelijkheden voor een wettelijke basis omtrent de distributieovereenkomst. De kanttekening die moet worden gemaakt, is dat er per 1 januari 2021 voor de franchiseovereenkomst geen specifieke wettelijke bepaling omtrent de opzegging in het BW opgenomen gaat worden. Een analoge toepassing van de bepalingen omtrent de franchiseovereenkomst voor de opzegging van de distributieovereenkomst ligt dus niet voor de hand. De Wet franchise kan evenmin een bron zijn voor de specifieke opzegebepaling van de distributieovereenkomst.

¹³⁴ *Hamerstuk I*, nr. 34, item 6 (35 932).

¹³⁵ De Mönnink & Van Till, *NJB* 2020/1053, p. 1242; *Kamerstukken II* 35 392, nr. 3, p. 23.

¹³⁶ Van der Heiden (diss.) 1999, p. 178; Barendrecht & Van Peurseem 1997, p. 11-12.

¹³⁷ *Kamerstukken II* 35 392, nr. 3, p. 9.

¹³⁸ Zie paragraaf 3.2.2.

¹³⁹ Asser/Houben 7-X 2019/58.

¹⁴⁰ Zie paragraaf 3.2.1.

4.5. Tussenconclusie

De distributieovereenkomst is een duurovereenkomst en daarmee is hetgeen dat van toepassing is op de opzegging van de duurovereenkomst in veel gevallen ook van toepassing op de opzegging van de distributieovereenkomst. De duurovereenkomst en meer specifiek de opzegging daarvan is, net zoals bij de distributieovereenkomst, niet wettelijk geregeld. Het onderscheid tussen de duurovereenkomst voor bepaalde en voor onbepaalde tijd wordt gemaakt en is van belang, waarbij het voornamelijk de duurovereenkomst voor onbepaalde tijd is waarover veel discussie bestaat. Enerzijds wordt als uitgangspunt genomen dat de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd in beginsel altijd door beide partijen opgezegd kan worden zonder dat een zwaarwegende grond vereist is, waarbij de eisen van de redelijkheid en billijkheid in het specifieke geval mee kunnen brengen dat een zwaarwegende grond wel vereist is. Anderzijds wordt er echter ook uitgegaan van een ander uitgangspunt, namelijk dat er niet van een dergelijke hoofdregel uitgegaan kan worden, maar dat elke situatie aan de hand van alle omstandigheden van het geval beoordeeld zal moeten worden.

De gelijkenissen tussen de agentuur-, franchise- en distributieovereenkomst en de aanwezigheid van een wettelijke basis voor de agentuur- en franchiseovereenkomst, roept de vraag op waar het wetsvoorstel blijft met betrekking tot de distributieovereenkomst. De parallellen tussen de overeenkomsten, maakt het op zijn minst discutabel dat er een dusdanig verschil bestaat omtrent de opzegging van de overeenkomsten. De opzegging van de agentuurovereenkomst is thans wettelijk geregeld. Voor de analoge toepassing van de bepalingen omtrent de opzegging van de agentuurovereenkomst op de distributieovereenkomst zijn er in de literatuur zowel voorstanders als tegenstanders. De analoge toepassing lijkt vooralsnog in de praktijk niet een voor de hand liggende keuze. Desalniettemin kunnen de bepalingen omtrent de opzegging van de agentuurovereenkomst wel als mogelijke bron gelden. Wat betreft de franchiseovereenkomst is zowel analoge toepassing als het vormen van een mogelijke bron vooralsnog niet erg aannemelijk, omdat in de Wet franchise thans geen specifieke wettelijke bepalingen omtrent de opzegging zijn opgenomen.

Hoofdstuk 5. Een analyse aan de hand van literatuur en lagere rechtspraak

5.1. Inleiding

Aangezien er regelmatig geschillen zijn tussen partijen omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst, komen zaken regelmatig voor de rechter en dat maakt de rechtspraak met betrekking tot dit onderwerp zeer omvangrijk. Met name als bedacht wordt dat slechts een klein deel van de rechterlijke uitspraken ook daadwerkelijk gepubliceerd wordt.¹⁴¹ Aangezien er omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst geen wettelijke bepalingen in het BW zijn opgenomen, zal de distributieovereenkomst zelf in beginsel leidend zijn. In de distributieovereenkomst ontbreken echter ook vaak de relevante bepalingen omtrent de opzegging.¹⁴² Het gebrek aan zowel een contractuele bepaling als aan een wettelijke bepaling brengt rechtsonzekerheid met zich mee omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst.¹⁴³ De Hoge Raad heeft een heersende leer geformuleerd¹⁴⁴, maar de vraag is of de rechtszekerheid ook in de praktijk voldoende wordt gewaarborgd. De zaken komen allereerst bij de lagere rechters terecht en hoe gaan die om met de geschillen omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst? In dit hoofdstuk zal de opzegging van de distributieovereenkomst besproken worden aan de hand van een onderzoek naar voornamelijk lagere rechtspraak. Gezien de beperkte omvang van de scriptie is ervoor gekozen om het jurisprudentieonderzoek te beperken tot de uitspraken van de rechtbanken. Tevens is het onderzoek beperkt tot de uitspraken die gevonden zijn op rechtspraak.nl onder de volgende zoektermen: opzeggen distributieovereenkomst, civiel recht, rechtbanken en uitspraak. In paragraaf 5.2. zullen de resultaten uit het geringe jurisprudentieonderzoek worden besproken en de opvallende zaken worden toegelicht. Daarna zal aan de hand van het jurisprudentieonderzoek in samenhang met de eerder besproken literatuur een analyse worden gegeven in paragraaf 5.3. om vervolgens een antwoord te geven op de deelvraag: *‘Wordt de rechtszekerheid met betrekking tot de opzegging van de distributieovereenkomst thans voldoende gewaarborgd?’*

¹⁴¹ Onbekend, *NJB* 2012/1210.

¹⁴² Zie bijlage I.

¹⁴³ Zie paragraaf 3.2.1.

¹⁴⁴ HR 28 oktober 2011, ECLI:NL:HR:2011:BQ9854 (Ronde Venen/Stedin); en zie paragraaf 4.2.3.

5.2. *Jurisprudentieonderzoek*

5.2.1. *Opzegging distributieovereenkomst bepaalde tijd*

Allereerst verdient het de aandacht om te vermelden dat de distributieovereenkomst in veel gevallen voor onbepaalde tijd wordt aangegaan, bewust hetzij onbewust.¹⁴⁵ Als er sprake is van een distributieovereenkomst voor bepaalde tijd is het uitgangspunt dat de overeenkomst in beginsel niet tussentijds opzegbaar is. Uit de lagere rechtspraak blijkt dat hiervan kan worden afgeweken als anders is overeengekomen of als onvoorziene omstandigheden met zich meebrengen dat het naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet gevegd kan worden van partijen om de overeenkomst in stand te houden voor de afgesproken duur.¹⁴⁶ Op het moment dat partijen zelf een opzegregeling overeengekomen zijn en de overeenkomst volgens deze regeling is opgezegd, geeft de lagere rechter er meerdere keren ook de voorkeur aan om deze afspraken te laten gelden en oordeelt dan ook dat er in dat geval sprake is van een rechtsgeldige opzegging.¹⁴⁷ Net zoals in de literatuur bestaat er aan de hand van de lagere rechtspraak meer discussie bij de opzegging van de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd.

5.2.2. *Opzegging distributieovereenkomst onbepaalde tijd*

De lagere rechters hanteren in veel gevallen het uitgangspunt dat in het geval de wet en overeenkomst niet voorzien in een regeling omtrent de opzegging, de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd in beginsel altijd opzegbaar is.¹⁴⁸ Dit uitgangspunt blijkt nog sterker uit een uitspraak, waarin de lagere rechter heeft geoordeeld dat de overeenkomst voor onbepaalde tijd in beginsel kan worden opgezegd, zelfs *ongeacht* of de wet en overeenkomst voorzien in een opzeggingsregeling.¹⁴⁹ In dat geval acht de lagere rechter dus zelfs hetgeen wel of niet tussen partijen contractueel bepaald van minder groot belang dan het uitgangspunt dat de distributieovereenkomst in beginsel opzegbaar is. Als uitzondering kunnen de eisen van de redelijkheid en billijkheid in verband met de omstandigheden van het geval nog wel meebrengen dat opzegging slechts mogelijk is als er een zwaarwegende grond aanwezig is.¹⁵⁰

¹⁴⁵ Zie bijlage I.

¹⁴⁶ Zie bijlage I, nr. 58.

¹⁴⁷ Zie bijlage I, nr. 2, 13, 43.

¹⁴⁸ Zie bijlage I, nr. 6, 19, 25, 26, 27, 31, 33, 34, 35, 38, 41, 42, 53, 54, 56, 59, 61, 62, 65.

¹⁴⁹ Zie bijlage I, nr. 59.

¹⁵⁰ Zie bijlage I, nr. 6, 19, 25, 26, 27, 31, 33, 34, 35, 38, 41, 42, 53, 54, 56, 59, 61, 62, 65.

Lagere rechters volgen enerzijds het uitgangspunt dat de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd in beginsel opzegbaar is, maar net zoals ook in de literatuur wordt bepleit dat een algemene hoofdregel niet gegeven kan worden¹⁵¹, gaan ook de lagere rechters niet unaniem uit van de hoofdregel als uitgangspunt. Ondanks dat er in de lagere rechtspraak een voorkeur lijkt te zijn voor het uitgangspunt dat de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd in beginsel opzegbaarheid is, wordt daarin niet één lijn getrokken door de lagere rechters. Een ander uitgangspunt die namelijk ook wordt aangehaald in de lagere rechtspraak is dat voor de vraag of de opzegging van de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd rechtsgeldig is, moet worden beoordeeld aan de hand van de redelijkheid en billijkheid in verband met alle omstandigheden van het geval.¹⁵² Dit is een meer casuïstische benadering. In dat geval gaat de lagere rechter bij haar beoordeling niet uit van de hoofdregel dat de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd in beginsel te allen tijde opzegbaar is. Zoals eerder besproken, bestaan deze twee verschillen in benadering ook in de literatuur¹⁵³ en ook in de lagere rechtspraak bestaat er dus onduidelijkheid over de vraag of er uitgegaan moet worden van de hoofdregel of dat er altijd op voorhand beoordeeld moet worden of een zwaarwegende grond vereist is voor de opzegging van de distributieovereenkomst. Desalniettemin wordt er in de lagere rechtspraak in de meeste gevallen wel uitgegaan van de hoofdregel.

5.2.2.1. Zwaarwegende grond

De eisen van redelijkheid en billijkheid kunnen meebrengen dat in verband met de aard en de inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval, een zwaarwegende grond voor opzegging vereist is, zoals door de Hoge Raad in haar uitspraak d.d. 3 december 1999 geoordeeld is.¹⁵⁴ Dit lijkt dus de uitzondering op het uitgangspunt dat de overeenkomst in beginsel opzegbaar is. Eerder is besproken dat de lagere rechtspraak niet altijd van deze benadering uitgaat.¹⁵⁵ De mogelijke eis van een zwaarwegende grond wordt door de lagere rechters in veel gevallen opgemerkt en aangehaald bij de beoordeling¹⁵⁶, maar lijkt vervolgens niet vaak te leiden tot de conclusie dat een zwaarwegende grond ook daadwerkelijk vereist is voor de opzegging.¹⁵⁷ De duur van de overeenkomst en de afhankelijkheidsrelatie van de

¹⁵¹ Zie paragraaf 4.2.3.

¹⁵² Zie bijlage I, nr. 21.

¹⁵³ Zie paragraaf 4.2.3.

¹⁵⁴ HR 3 december 1999, ECLI:NL:PHR:1999:AA3821 (Latour/De Bruijn).

¹⁵⁵ Zie paragraaf 5.2.2.

¹⁵⁶ Zie bijlage I, nr. 6, 16, 19, 21, 25, 26, 31, 33, 34, 35, 38, 41, 42, 43, 53, 54, 56, 59, 61, 62, 65.

¹⁵⁷ Zie bijlage I, nr. 21, 26, 33, 34, 38, 41, 42, 43, 54.

overeenkomst kunnen relevant zijn voor de beoordeling daarvan¹⁵⁸, maar ook daar is er geen sprake van een consistente lijn binnen de lagere rechtspraak. Zo wordt bijvoorbeeld de lange duur van de overeenkomst door sommige lagere rechters als reden gegeven om een zwaarwegende grond voor opzegging te eisen¹⁵⁹, terwijl anderzijds is geoordeeld dat een zwaarwegende grond voor opzegging niet vereist was, ondanks dat de overeenkomst al dertig jaar voortduurde.¹⁶⁰ Ook is er geoordeeld dat in het licht van de ondernemingsvrijheid een zwaarwegende grond niet van belang wordt geacht, ondanks dat partijen al bijna dertig jaar zaken doen en er een belangrijke mate van afhankelijkheid is ontstaan.¹⁶¹

5.2.2.2. Opzegtermijn

Net zoals de eisen van de redelijkheid en billijkheid kunnen meebrengen dat de overeenkomst mogelijk niet opgezegd kan worden zonder een aangevoerde zwaarwegende grond, blijkt uit de lagere rechtspraak ook dat de redelijkheid en billijkheid in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval kunnen meebrengen dat bij de opzegging van een overeenkomst voor onbepaalde tijd een bepaalde opzegtermijn in acht moet worden genomen.¹⁶² In de lagere rechtspraak lijkt er duidelijkheid te zijn omtrent de opzegtermijn op het moment dat partijen een bepaalde opzegtermijn contractueel overeengekomen zijn. Lagere rechters houden dan in de meeste gevallen de opzegtermijn aan die partijen zijn overeengekomen.¹⁶³ Desalniettemin zal er altijd in het specifieke geval een afweging worden gemaakt door de lagere rechter. Zo zijn er ook uitspraken van lagere rechters waarin er wel een opzegtermijn was overeengekomen, maar de lagere rechter geoordeeld heeft dat een langere opzegtermijn in acht genomen had moeten worden.¹⁶⁴ Of het aan de lagere rechter was om hierover te oordelen, is de vraag. Er is namelijk ook een uitspraak waarin geoordeeld is dat een langere opzegtermijn dan contractueel bepaald, uitsluitend kan worden toegewezen als het hanteren van de contractuele opzegtermijn in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid tot een onaanvaardbaar resultaat zal leiden.¹⁶⁵ Naast de opzegtermijn kan er in sommige gevallen ook nog een schadevergoeding verschuldigd zijn bij de opzegging van de distributieovereenkomst.

¹⁵⁸ Zie bijlage I, nr. 43.

¹⁵⁹ Zie bijlage I, nr. 31.

¹⁶⁰ Zie bijlage I, nr. 38.

¹⁶¹ Zie bijlage I, nr. 42.

¹⁶² Zie bijlage I, nr. 25, 31, 35, 38, 41, 42, 43, 53, 54, 56, 59, 61, 62, 65.

¹⁶³ Zie bijlage I, nr. 2, 4, 29, 43.

¹⁶⁴ Zie bijlage I, nr. 40.

¹⁶⁵ Zie bijlage I, nr. 43.

5.2.2.3. *Schadevergoeding*

Net zoals voor de redelijke opzegtermijn, kunnen de eisen van de redelijkheid en billijkheid in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval meebrengen dat de opzegging gepaard moet gaan met een aanbod tot betaling van een schadevergoeding, zoals ook vaak door lagere rechters als rechtsregel wordt aangehaald.¹⁶⁶ De schadevergoeding kan ter compensatie dienen, omdat er een te korte opzegtermijn in acht is genomen.¹⁶⁷ Tevens kunnen zich andere omstandigheden voordoen die bovenop een redelijke opzegtermijn ook leiden tot de toekenning van een schadevergoeding, zoals ook al door de Hoge Raad geoordeeld in haar uitspraak d.d. 21 juni 1991.¹⁶⁸ Door de lagere rechters wordt er niet vaak een schadevergoeding toegekend.¹⁶⁹ Een gedane investering, zoals dat in de literatuur als reden voor schadevergoeding wordt genoemd¹⁷⁰, wordt door de lagere rechters ook niet per definitie gezien als aanleiding om schadevergoeding toe te kennen.¹⁷¹ Uit de lagere rechtspraak blijkt dat het bij deze afweging van belang is of de investeringen wel of niet nutteloos zijn geworden na de opzegging van de overeenkomst.¹⁷²

Het is niet geheel duidelijk hoe de opzegtermijn en de schadevergoeding zich tot elkaar verhouden. In de lagere rechtspraak is geoordeeld om de toekenning van schadevergoeding te laten gelden ter vervanging van de opzegtermijn.¹⁷³ Partijen zijn niet altijd gebaat bij een lange opzegtermijn. De lagere rechtspraak oordeelt tevens dat als er een redelijke opzegtermijn in acht is genomen dat nog niet zonder meer betekent dat de redelijkheid en billijkheid niet met zich mee kunnen brengen dat vanwege de opzegging ook nog een schadevergoeding verschuldigd is.¹⁷⁴ Ook is er een uitspraak van de lagere rechter, waarbij geoordeeld is dat er zowel geen opzegtermijn in acht genomen hoefde te worden als geen schadevergoeding verschuldigd was, omdat de opgezegde partij de opzegging had moeten zien aankomen.¹⁷⁵

¹⁶⁶ Zie bijlage I, nr. 4, 14, 16, 19, 25, 33, 34, 35, 38, 53, 59, 62.

¹⁶⁷ Zie bijlage I, nr. 46, 54.

¹⁶⁸ HR 21 juni 1991, ECLI:NL:HR:1991:ZC0291 (Mattel/Borka).

¹⁶⁹ Zie bijlage I, nr. 1, 4, 7, 9, 13, 14, 21, 25, 26, 33, 35, 38, 53, 58, 65.

¹⁷⁰ Zie paragraaf 4.2.3.

¹⁷¹ Zie bijlage I, nr. 14, 19, 20, 33, 38.

¹⁷² Zie bijlage I, nr. 19.

¹⁷³ Zie bijlage I, nr. 46.

¹⁷⁴ Zie bijlage I, nr. 14.

¹⁷⁵ Zie bijlage I, nr. 33.

5.3. *Tussenconclusie en analyse*

Met betrekking tot de distributieovereenkomst voor bepaalde tijd zijn er relatief weinig geschillen in de lagere rechtspraak. Het uitgangspunt is dat de overeenkomst niet tussentijds kan worden opgezegd, behalve als in de overeenkomst anders is bepaald of als onvoorziene omstandigheden zich voordoen. Daar lijken de lagere rechters meestal in mee te gaan en op het moment dat partijen een opzeggingsregeling overeengekomen zijn, wordt dat door de lagere rechter vaak ook in stand gehouden. Meer discussie ontstaat bij de opzegging van de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd. In het geval partijen een contractuele bepaling overeengekomen zijn omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd, is dat in beginsel leidend. Als deze bepaling echter ontbreekt en lagere rechters moeten een oordeel geven omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd, blijkt uit het onderzoek naar lagere rechtspraak dat er allesbehalve eenduidigheid bestaat. Zowel bij een mogelijke eis van een zwaarwegende grond als bij een in acht te nemen opzegtermijn en toekenning van schadevergoeding, trekken de lagere rechters niet één duidelijke lijn.

Analyse

Mijns inziens moet in het geval van de distributieovereenkomst voor bepaalde tijd in beginsel gelden dat de overeenkomst niet tussentijds kan worden opgezegd. Dit sluit aan bij het contractrechtelijke beginsel *pacta sunt servanda* en daarmee wordt voor partijen de rechtszekerheid gewaarborgd; als partijen namelijk een bepaalde duur voor de distributieovereenkomst afspreken, moeten zij zich in beginsel aan deze duur houden. Met betrekking tot de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd heb ik daar een andere gedachte over, omdat er dan geen sprake is van een bepaalde duur en van partijen niet verlangd kan worden zich te houden aan een afspraak die niet bestaat. Want wat is dan precies de afspraak tussen partijen; dat zij een eeuwigheid aan elkaar verbonden moeten zijn als er geen gezamenlijk besluit komt om de overeenkomst te beëindigen? Wat mij betreft moet de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd te allen tijde door beide partijen opgezegd kunnen worden en daarmee volg ik dus de benadering om uit te gaan van de hoofdregel, zoals zowel in de literatuur als in de lagere rechtspraak ook deels wordt aangehangen.¹⁷⁶ Dit biedt allereerst een duidelijk uitgangspunt voor partijen en komt daarmee ook ten goede van de rechtszekerheid. De rechtszekerheid wordt thans onvoldoende gewaarborgd, doordat er zowel

¹⁷⁶ Zie paragraaf 4.2.3. en 5.2.2.

in de literatuur als in de lagere rechtspraak geen eenduidige lijn wordt getrokken en het voor partijen dus niet duidelijk is waar zij aan toe zijn bij de opzegging van de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd. Bovendien acht ik het in het licht van contractvrijheid tussen twee professionele partijen ook wenselijk dat partijen van elkaar af kunnen. Partijen moeten tenslotte zelf kunnen kiezen met wie zij wel of niet contracteren. Als partijen enkel met een zwaarwegende grond van elkaar af kunnen komen, is dat wat mij betreft een beperking van de contractvrijheid, omdat partijen daarmee beperkt kunnen worden om nog overeenkomsten te sluiten met andere contractpartijen. Als eeuwige verbondenheid als uitgangspunt geldt en partijen in beginsel alleen met een zwaarwegende grond van elkaar af kunnen, is dat mijns inziens dus onwenselijk en daarmee sluit ik aan bij een heersende leer in de literatuur.¹⁷⁷

Ik ben mij ervan bewust dat zich omstandigheden kunnen voordoen, waarbij de mogelijkheid om te allen tijde de distributieovereenkomst op te zeggen, tot een onrechtvaardige uitkomst zou kunnen leiden. Als de opzegging in bepaalde gevallen niet tot een rechtvaardige uitkomst zal leiden, zal echter de aanvullende werking van de redelijkheid en billijkheid altijd nog kunnen zorgen voor een rechtvaardige uitkomst¹⁷⁸, waarbij wat mij betreft desgewenst een zwaarwegende grond voor de opzegging vereist kan worden. In het geval partijen een contractuele opzegebepaling zijn overeengekomen en daarin bepaald is dat opzegging mogelijk is, kan zelfs in dat geval ook nog de derogerende werking van de redelijkheid en billijkheid een bepaling aan de kant schuiven.¹⁷⁹ De kanttekening is dat er discussie bestaat over de vraag of de aanvullende en derogerende werking van de redelijkheid en billijkheid door partijen contractueel uitgesloten kan worden.¹⁸⁰

Naast de aanvullende en derogerende werking van de redelijkheid en billijkheid kunnen ook de opzegtermijn en de schadevergoeding een bepaalde mate van tegenwicht bieden aan het uitgangspunt dat de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd in beginsel altijd voor beide partijen opzegbaar is. Dat ik ervoor pleit dat de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd altijd opzegbaar moet zijn, betekent niet dat ik ook vind dat de opgezegde partij aan het kortste eind moet trekken. Er is sprake geweest van een samenwerking tussen twee professionele

¹⁷⁷ Zie paragraaf 4.2.3.

¹⁷⁸ Zie paragraaf 4.3.

¹⁷⁹ Zie paragraaf 4.3.2.

¹⁸⁰ Zie paragraaf 4.3.

partijen, die ook op een professionele wijze beëindigd moet worden. Een zekere tegemoetkoming, compensatie of ongeacht welke formulering daaraan gegeven moet worden, lijkt mij een zeer redelijk uitgangspunt. Allebei de partijen moeten de mogelijkheid hebben om te allen tijde van de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd af te kunnen, maar niet te allen tijde zonder gevolgen. Ook vanuit de gedachtegang dat er vaak niet één zwakkere partij aangewezen kan worden¹⁸¹, waar ik mij bij aansluit, lijkt het mij een redelijke uitkomst dat voor beide partijen gevolgen worden verbonden aan de opzegging. Wat mij betreft kunnen de gevolgen voor de opzeggende partij zijn; de verplichting om een bepaalde opzegtermijn in acht te nemen, de betaling van een schadevergoeding of een combinatie van beide.

Al het bovenstaande wordt deels ook al in de literatuur en lagere rechtspraak als heersende leer aangehaald. Desalniettemin is er zowel in de literatuur als in de lagere rechtspraak geen sprake van eenduidigheid. Voor partijen is het derhalve lastig in te schatten waar zij aan toe zijn als het gaat om de wijze en gevolgen van de opzegging van de distributieovereenkomst, met name bij de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd. Hiermee wordt de rechtszekerheid met betrekking tot de distributieovereenkomst mijns inziens thans onvoldoende gewaarborgd.

¹⁸¹ Zie paragraaf 3.2.2.

Hoofdstuk 6. Conclusie en aanbevelingen

De vraag die in dit onderzoek centraal staat, luidt als volgt: *‘In hoeverre bestaat er behoefte aan een wettelijke opzegbepaling met betrekking tot de distributieovereenkomst?’*

De distributieovereenkomst is een veelbesproken onderwerp in de literatuur en ook een veelvoorkomend onderwerp van geschil in de rechtspraak. De definitie van de distributieovereenkomst is in hoofdstuk 2 besproken en vloeit voort uit de literatuur en rechtspraak. De vervolgvraag met betrekking tot de kwalificatie van de overeenkomst levert discussie op. De distributieovereenkomst heeft veel gelijkenissen met de agentuur- en franchiseovereenkomst, terwijl de wijze en gevolgen van opzegging wel degelijk van elkaar verschillen. Op het moment dat het onduidelijk is hoe de rechter bij een geschil de overeenkomst zal kwalificeren, bestaat er dus ook onduidelijkheid omtrent de opzegging.

De onduidelijkheid voor partijen omtrent de opzegging brengt rechtsonzekerheid met zich mee en dat vormt dan ook een motief voor het opnemen van een wettelijke opzegbepaling met betrekking tot de distributieovereenkomst. De motieven voor codificatie zijn in hoofdstuk 3 toegelicht. De contractvrijheid vormt een tegenargument, maar partijen laten zelf vaak bepalingen omtrent de opzegging van de distributieovereenkomst achterwegen. Daar waar de rechtszekerheid een motief is voor het opnemen van een wettelijke bepaling met betrekking tot de opzegging van de distributieovereenkomst, vormt de bescherming van de zwakkere partij geen sterk motief.

In hoofdstuk 4 is de duurovereenkomst nader besproken. Er kan geconcludeerd worden dat er door de verschillende uitgangspunten in de literatuur zowel voor de distributieovereenkomst als voor de duurovereenkomst in het algemeen geen eenduidigheid bestaat omtrent de opzegging en dan met name met betrekking tot de opzegging van de overeenkomst voor onbepaalde tijd. Andere overeenkomsten die besproken zijn, zijn de agentuur- en franchiseovereenkomst. Een analoge toepassing lijkt in beide gevallen niet aannemelijk, maar de agentuurovereenkomst zou wel een bron kunnen zijn voor de wettelijke opzegbepaling met betrekking tot de distributieovereenkomst.

In hoofdstuk 5 is een analyse gegeven aan de hand van lagere rechtspraak in samenhang met de besproken literatuur. Het gebrek aan eenduidigheid zowel in de literatuur als in de lagere rechtspraak zorgt ervoor dat de rechtszekerheid onvoldoende wordt gewaarborgd. De beoordeling van de opzegging van de distributieovereenkomst door lagere rechters gaat mijns inziens nog veel verschillende kanten op, waardoor partijen niet weten waar zij aan toe zijn. De behoefte aan rechtszekerheid is een belangrijk motief voor codificatie en vormt daarmee ook het motief voor de behoefte aan een wettelijke opzegbepaling met betrekking tot de distributieovereenkomst.

Kortom, naar aanleiding van dit onderzoek wordt vanuit het oogpunt van de rechtszekerheid geconcludeerd dat er voor beide partijen behoefte bestaat aan een wettelijke opzegbepaling met betrekking tot de opzegging van de distributieovereenkomst. Om de rechtszekerheid voor beide partijen zo goed mogelijk te kunnen waarborgen, pleit ik voor een codificatie van de hoofdregel dat in ieder geval de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd te allen tijde voor beide partijen opzegbaar is. De inachtneming van een opzegtermijn en de betaling van een schadevergoeding kunnen wat mij betreft meer casuïstisch benaderd worden. Op de vraag hoe deze wettelijke basis precies vorm moet krijgen, ligt in dit onderzoek niet de focus, maar mijn aanbeveling zou zijn om aansluiting te zoeken bij de bepalingen omtrent de opzegging van de agentuurovereenkomst, meer specifiek art. 7:437 lid 1 BW¹⁸², waarmee ik deels aansluit bij Barendrecht & Van Peursesem.¹⁸³

¹⁸² ‘Indien de agentuurovereenkomst is aangegaan voor een onbepaalde tijd of voor een bepaalde tijd met recht van tussentijdse opzegging, is ieder der partijen bevoegd haar te doen eindigen met inachtneming van de overeengekomen opzeggingstermijn. Bij gebreke van een overeenkomst dienaangaande zal de opzeggingstermijn vier maanden bedragen, vermeerderd met een maand na drie jaren looptijd van de overeenkomst en met twee maanden na zes jaren.’

¹⁸³ Barendrecht & Van Peursesem 1997, p. 15, 163-166.

Lijst van aangehaalde literatuur en rechtspraak

Literatuur

Asser/Houben 7-X 2019

I.S.J. Houben, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands burgerlijk recht. 7. Bijzondere overeenkomsten. Deel X. Onbenoemde overeenkomsten*, Deventer: Wolters Kluwer 2019.

Asser/Sieburgh 6-III 2018

C.H. Sieburgh, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands burgerlijk recht. 6. Verbintenissenrecht. Deel III. Algemeen overeenkomstenrecht overeenkomstenrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2018.

Barendrecht & Van Peursesem 1997

J.M. Barendrecht & G.R.B. van Peursesem, *Distributieovereenkomsten*, Deventer: Kluwer 1997.

Van der Heiden 1999

A.J.J. van der Heiden, *Franchising. Definitie, werkwijze, in- en externe aansprakelijkheid (diss. UvA)*, Deventer: Kluwer 1999.

Hijma & Olthof 2020

Jac. Hijma & M.M. Olthof, *Compendium van het Nederlands vermogensrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2020.

Van de Paverd 1999

C.A.M. van de Paverd, *De opzegging van distributieovereenkomsten (diss. Amsterdam VU)*, Deventer: Kluwer 1999.

Ruygvoorn 2009

M.R. Ruygvoorn, *Afgebroken onderhandelingen en het gebruik van voorbehouden (Recht en Praktijk nr. 173) (diss. Utrecht)*, Deventer: Kluwer 2009.

Schelhaas 2017

H.N. Schelhaas, *Redelijkheid en billijkheid (Mon. BW nr. A5)*, Deventer: Wolters Kluwer 2017.

Siemerink 2007

L.A.R. Siemerink, *De overeenkomst van Internet Service Providers met consumenten (Recht en Praktijk nr. 149) (Diss. Leiden)*, Deventer: Kluwer 2007.

Strijbos 1985

J.F.M. Strijbos, *Opzegging van duurovereenkomsten (diss. KUN)*, Deventer: Kluwer 1985.

Artikelen in tijdschriften**Bekke & Speyart, IER 2018/39**

L.R. Bekke & H.M.H. Speyart, 'Selectieve distributie en de regulering van internetverkoop na Coty', *IER* 2018/39, afl. 5, p. 363-375.

Brink-Van der Meer & Van der Vegt, Contracteren 2007/4

J.E. Brink-Van der Meer & A.J. van der Vegt, 'Beëindiging van duurovereenkomsten. Evaluatie van (recente) jurisprudentie en literatuur', *Contracteren* 2007/4, p. 90-96.

Van Cassel – Van Zeeland, Bb 2018/41

F.M. van Cassel- van Zeeland, 'Grenzen van de redelijkheid en billijkheid bij duurovereenkomsten', *Bb* 2018/41, afl. 12, p. 152-154.

Drion, NJB 2016/993

C.E. Drion, 'Opzegbaarheid van duurovereenkomsten', *NJB* 2016/993, afl. 16, p. 1399.

Drion, NJB 2007/421

C.E. Drion, 'De status van de redelijkheid en billijkheid', *NJB* 2007/421, afl. 8.

Geel, NTBR 1996/4

J.W.A. Geel, 'Inhoudsbepaling van de distributieovereenkomst', *NTBR* 1996/4, p. 100-109.

De Hoorn, *NJB* 2001/2337

M.W. de Hoon, 'Opzegging in overleg', *NJB* 2001/2337, afl. 19, p. 891-895.

De Mönnink & Van Till, *NJB* 2020/1053

T. de Mönnink & J.W.B. van Till, 'Valt exclusieve of selectieve distributie ook onder de (aankomende) franchisewet? Lelijk eendje of slimme vogel?', *NJB* 2020/1053, afl. 17, p. 1239-1246.

De Mönnink, *NJB* 2009/1480

T. de Mönnink, 'Een distributeur is in de regel beter af dan een handelsagent. Rechtsonzekerheid vs. een duidelijk wettelijk kader', *NJB* 2009/1480, afl. 29.

Onbekend, *NJB* 2012/1210

Onbekend, 'Criteria voor publicatie rechterlijke uitspraken', *NJB* 2012/1210, afl. 20.

Schelhaas & Spanjaard, *NJB* 2020/881

H.N. Schelhaas & J.H.M. Spanjaard, 'Contract en coronacrisis', *NJB* 2020/881, afl. 14, p. 956-969.

Spanjaard 2019, *Bb* 2019/69

J.H.M. Spanjaard, 'distributie: enkele beschouwingen', *Bb* 2019/69.

Tan, *NBTR* 2011/46

R.L.M.M. Tan, 'Beëindiging van de duurovereenkomsten volgens het Draft Common Frame of Reference', *NBTR* 2011/46, afl. 7.

Tanja-van den Broek, *MvV* 2012/2

T.H. Tanja-Van den Broek, 'Gemeente De Ronde Venen/Stedin c.s.: versoepeling van de mogelijkheden tot opzegging van een duurovereenkomst van onbepaalde tijd?', *MvV* 2012, afl. 2.

Tanja & Standhardt, *Bb* 2020/31

P.J. Tanja & G.J. Standhardt, 'Uitleg en kwalificatie van een overeenkomst', *Bb* 2020/31, afl. 8, p. 155-158.

Valk, *NTBR* 2012/25

W.L. Valk, 'Opzegging van duurovereenkomst na Gemeente/SNU en Stedin', *NTBR* 2012/25, afl. 5.

Visscher, *Tijdschrift voor ondernemingsbestuur* 2011/6

M.H. Visscher, 'De redelijke opzegging van onbenoemde duurovereenkomsten', *Tijdschrift voor Ondernemingsbestuur* 2011/6, p. 146-155.

De Vries, *NJB* 2007/1900

G.J.P. de Vries, 'Opzegbaarheid van overeenkomsten van onbepaalde tijd Kwestie van contractsvrijheid', *NJB* 2007/1900, afl. 37.

Parlementaire stukken

Stemming (hamerstuk) I, 2019/20, nr. 34

Eerste Kamer, 'Verslag van de vergadering van 30 juni 2020 (2019/2020 nr. 34)', *Hamerstuk I* 2019/20, nr. 34, item 6.

Kamerstukken II 35 392, nr. 2

Tweede Kamer, 'Wijziging van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek in verband met de invoering van regels omtrent de franchiseovereenkomst (Wet franchise)', *Kamerstukken II* 2019/20, 35 392, nr. 2, gepubliceerd op 12 februari 2020.

Kamerstukken II 35 392, nr. 3

Tweede Kamer, 'Wijziging van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek in verband met de invoering van regels omtrent de franchiseovereenkomst (Wet franchise)', *Kamerstukken II* 2019/20, 35 392, nr. 3, gepubliceerd op 12 februari 2020.

Kamerstukken II 20 842, nr. 6

Tweede Kamer, ‘Aanpassing van het Wetboek van Koophandel aan de EEG-richtlijn betreffende zelfstandige handelsagenten, van 18 december 1986 (PbEG L 382/17) (Herziening van de bepalingen inzake de agentuurovereenkomst)’, *Kamerstukken II* 1988/89, 20 842, nr. 6.

Rechtspraak register

Hoge Raad

HR 10 juni 2016, ECLI:NL:HR:2016:1134 (Pensioenfonds/Alcatel-Lucent)
HR 14 juni 2013, ECLI:NL:HR:2013:BZ4163 (Auping/Beverslaap).
HR 28 oktober 2011, ECLI:NL:HR:2011:BQ9854, m.nt. T.F.E. Tjong Tjin Tai (Ronde Venen/Stedin).
HR 29 mei 2009, ECLI:NL:HR:2009:BH7356 (Plak/Plak) ro. 3.7.2.
HR 16 januari 2004, ECLI:NL:HR:2004:AM2315 (Badawy/Atlanta).
HR 3 december 1999, ECLI:NL:PHR:1999:AA3821 (Latour/De Bruijn).
HR 21 oktober 1988, ECLI:NL: HR:1988:AD0483 (Mondia / Calanda).
HR 10 augustus 1994, ECLI:NL:HR:1994:ZC1428 (Aerts / Kneepkens).
HR 21 juni 1991, ECLI:NL:HR:1991:ZC0291 (Mattel/Borka).

Gerechtshof

Hof Den Haag 16 maart 2010, ECLI:NL:GHSGR:2010:BL9873.

Rechtbank

Rb. Limburg 7 augustus 2020, ECLI:NL:RBLIM:2020:5890.
Rb. Oost-Brabant 31 juli 2020, ECLI:NL:RBOBR:2020:3787.
Rb. Amsterdam 24 juni 2020, ECLI:NL:RBAMS:2020:3180.
Rb. Overijssel 6 mei 2020, ECLI:NL:RBOVE:2020:1765.
Rb. Amsterdam 4 december 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:9089.
Rb. Den Haag 25 juni 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:6301.
Rb. Midden-Nederland 5 mei 2019, ECLI:NL:RBMNE:2019:2552.
Rb. Rotterdam 17 april 2019, ECLI:NL:RBROT:2019:3033.
Rb. Amsterdam 11 april 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:2649.
Rb. Overijssel 21 december 2018, ECLI:NL:RBOVE:2018:5042.

Rb. Rotterdam 22 augustus 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:6930.
Rb. Den Haag 17 augustus 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:9946.
Rb. Gelderland 4 april 2018, ECLI:NL:RBGEL:2018:1874.
Rb. Oost-Brabant 15 november 2017, ECLI:NL:RBOBR:2017:6185.
Rb. Den Haag 1 november 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:12627.
Rb. Midden-Nederland 30 juni 2017, ECLI:NL:RBMNE:2017:3329.
Rb. Rotterdam 2 juni 2017, ECLI:NL:RBROT:2017:6136.
Rb. Oost-Brabant 10 mei 2017, ECLI:NL:RBOBR:2017:2609.
Rb. Rotterdam 15 maart 2017, ECLI:NL:RBROT:2017:2332.
Rb. Oost-Brabant 29 december 2016, ECLI:NL:RBOBR:2016:7220.
Rb. Limburg 22 december 2016, ECLI:NL:RBLIM:2016:11203.
Rb. Midden-Nederland 23 november 2016, ECLI:NL:RBMNE:2016:6029.
Rb. Amsterdam 22 juli 2016, ECLI:NL:RBAMS:2016:4830.
Rb. Gelderland 10 juni 2016, ECLI:NL:RBGEL:2016:3897.
Rb. Gelderland 13 mei 2016, ECLI:NL:RBGEL:2016:2861.
Rb. Midden-Nederland 13 april 2016, ECLI:NL:RBMNE:2016:1793.
Rb. Noord-Holland 24 februari 2016, ECLI:NL:RBNHO:2016:1837.
Rb. Rotterdam 16 september 2015, ECLI:NL:RBROT:2015:7146.
Rb. Midden-Nederland 15 juli 2015, ECLI:NL:RBMNE:2015:5334.
Rb. Noord-Holland 15 april 2015, ECLI:NL:RBNHO:2015:3220.
Rb. Midden-Nederland 4 februari 2015, ECLI:NL:RBMNE:2015:462.
Rb. Amsterdam 11 december 2013, ECLI:NL:RBAMS:2013:7843.
Rb. Gelderland 23 oktober 2013, ECLI:NL:RBGEL:2013:4007.
Rb. Gelderland 24 april 2013, ECLI:NL:RBGEL:2013:CA3313.
Rb. Noord-Holland 24 april 2013, ECLI:NL:RBNHO:2013:CA1153.
Rb. Rotterdam 6 maart 2013, ECLI:NL:RBROT:2013:BZ4998.
Rb. Rotterdam 19 december 2013, ECLI:NL:RBROT:2012:BY7629.
Rb. Amsterdam 14 november 2012, ECLI:NL:RBAMS:2012:BY8226.
Rb. Arnhem 9 november 2012, ECLI:NL:RBARN:2012:BY5011.
Rb. Rotterdam 7 november 2012, ECLI:NL:RBROT:2012:BY3001.
Rb. Rotterdam 17 oktober 2012, ECLI:NL:RBROT:2012:BY4982.
Rb. Rotterdam 1 oktober 2012, ECLI:NL:RBROT:2012:BX9629.
Rb. Arnhem 15 augustus 2012, ECLI:NL:RBARN:2012:BX6820.

Rb. Amsterdam 25 juli 2012, ECLI:NL:RBAMS:2012:BX6431.
Rb. 's-Hertogenbosch 6 juni 2012, ECLI:NL:RBSHE:2012:BW7956.
Rb. Amsterdam 4 november 2011, ECLI:NL:RBAMS:2011:BU3213.
Rb. Rotterdam 22 juni 2011, ECLI:NL:RBROT:2011:BQ9165.
Rb. Arnhem 9 februari 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BP6023.
Rb. Utrecht 1 september 2010, ECLI:NL:RBUTR:2010:BN5770.
Rb. Utrecht 14 april 2010, ECLI:NL:RBUTR:2010:BM1078.
Rb. Haarlem 10 juni 2009, ECLI:NL:RBHAA:2009:BJ7427.
Rb. Arnhem 15 april 2009, ECLI:NL:RBARN:2009:BI2216.
Rb. Zwolle-Lelystad 25 augustus 2008, ECLI:NL:RBZLY:2008:BG8690.
Rb. Arnhem 23 april 2008, ECLI:NL:RBARN:2008:BD1775.
Rb. Zwolle-Lelystad 29 augustus 2007, ECLI:NL:RBZLY:2007:BB5629.
Rb. Arnhem 20 juni 2007, ECLI:NL:RBARN:2007:BA9623.
Rb. Utrecht 15 juni 2007, ECLI:NL:RBUTR:2007:BA8288.
Rb. Zutphen 14 maart 2007, ECLI:NL:RBZUT:2007:BB0906.
Rb. 's-Hertogenbosch 31 januari 2007, ECLI:NL:RBSHE:2007:AZ7537.
Rb. Arnhem 28 juni 2006, ECLI:NL:RBARN:2006:AY4962.
Rb. Middelburg 11 april 2006, ECLI:NL:RBMID:2006:AZ0592.
Rb. Almelo 1 februari 2006, ECLI:NL:RBALM:2006:AV1210.
Rb. Zutphen 11 januari 2006, ECLI:NL:RBZUT:2006:AV0592.
Rb. Arnhem 2 mei 2005, ECLI:NL:RBARN:2005:AT7151.
Rb. 's-Hertogenbosch 10 februari 2005, ECLI:NL:RBSHE:2005:AS5628 (Albert Heijn/Peijnenburg).
Rb. Arnhem 14 april 2004, ECLI:NL:RBARN:2004:AP3447.
Rb. Breda 3 oktober 2003, ECLI:NL:RBBRE:2003:AL7486.
Rb. 's-Hertogenbosch 4 december 2002, ECLI:NL:RBSHE:2002:AF5660.

Bijlage I: Jurisprudentieonderzoek

Resultaat op rechtspraak.nl met zoektermen/filters (67 zoekresultaten t/m 23 augustus 2020):

- *Opzeggen distributieovereenkomst*
- *Uitspraak*
- *Civiel recht*
- *Rechtbanken*

Uitspraken rechtbanken (van oud naar nieuw)	Overeenkomst bepaalde of onbepaalde tijd?	Contractuele opzeggingsbepaling?	Door rechtbank geoordeeld dat er sprake is van (rechtsgeleidige) opzegging van de overeenkomst?	Schade vergoeding verschuldigd?	Juiste opzeggingstermijn in acht genomen?	Uitspraken lagere rechters (beoordeling rechters/samenvatting; deels geciteerd)
<p>1. Rb. 's-Hertogenbosch 4 december 2002, ECLI:NL:RBSHE:2002:AF5660.</p>	Onbekend	Nee	Ja	Nee	N.v.t.	<p>De distributeur heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>De rechtbank overweegt. Indien één van de partijen de overeenkomst opzegt is dat in beginsel een vrije keuze en de gevolgen daarvan moeten in beginsel door die partij zelf worden gedragen. Als opzegging noodgedwongen het gevolg is van en te wijten is aan het handelen van een derde (en ook toe te rekenen zijn aan de derde) dan kan het risico bij de derde liggen, maar in beginsel komen de gevolgen van de opzegging voor rekening van degene die heeft opgezegd.</p> <p>Indien de opzeggende partij stelt dat zij door toedoen van een derde, die geen partij was bij de overeenkomst, tot die opzegging gedwongen is, stelt die partij in wezen dat haar in redelijkheid geen enkele andere keuze dan opzegging meer mogelijk was door toedoen van een derde. Daartoe dienen dan, zwaarwegende, feiten en omstandigheden worden aangedragen die erop neer komen dat door het handelen/nalaten van die derde de feitelijke bedrijfsvoering onmogelijk is gemaakt dan wel dat normale mededingingshandelingen zijn verricht met geen ander doel de opzegging te bewerkstelligen.</p> <p>Eerst dan zou geoordeeld kunnen worden dat de opzegging het noodgedwongen gevolg is van en te wijten is aan het handelen (of nalaten) van die derde, en dat die opzegging (en de gevolgen ervan) die derde toe te rekenen zijn uit hoofde van onrechtmatige daad. In alle andere gevallen komen de gevolgen van de opzegging voor rekening van degene die heeft opgezegd.</p>
<p>2. Rb. Breda 3 oktober 2003, ECLI:NL:RBBRE:2003:AL7486.</p> <p>(eerste aanleg – kort geding)</p>	Bepaalde	Ja	Ja	n.v.t.	Ja	<p>De distributeur heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>De rechter heeft geoordeeld dat partijen bewust de overeenkomst als gelijkwaardige partijen zijn aangegaan. De rechter oordeelt dat de overeenkomst voor bepaalde tijd is aangegaan en telkens voor bepaalde tijd, te weten een maand, is verlengd. Ook als de overeenkomst zou moeten worden aangemerkt als voor onbepaalde tijd, kan aan die onbepaalde duur nimmer het recht op onbeperkte voortzetting van die overeenkomst ontleend worden. Het is derhalve niet de vraag of de distributieovereenkomst opgezegd kon worden noch onder welke omstandigheden, maar uitsluitend de vraag of deze overeenkomst correct is opgezegd.</p> <p>Er is opgezegd middels een opzeggingsbrief en die is bekrachtigd. Er is derhalve geen sprake van een vormgebrek in de opzegging. Afgesproken opzeggingsregeling betrof schriftelijk en met inachtneming van een opzeggingstermijn van 30 dagen.</p>

						<p>De vraag resteert of een juiste opzegtermijn is gehanteerd. Ingevolge de bepalingen van de overeenkomst zelf is een correcte opzegtermijn van 30 dagen in acht genomen. De rechter is van oordeel dat, mede gelet op het feit dat het gaat om een overeenkomst voor bepaalde tijd die steeds voor een korte bepaalde tijd is voortgezet, een overeengekomen opzegtermijn van 30 dagen in relatie tot de totale duur van de contractuele verhouding niet onredelijk kort is.</p> <p>Gelet op voorgaande wordt voorshands aangenomen dat de overeenkomst rechtsgeldig is opgezegd en tevens dat de overeenkomst correct en met inachtneming van een niet onredelijk korte opzegtermijn is opgezegd.</p>
<p>3. Rb. Arnhem 14 april 2004, ECLI:NL:RBARN:2004:AP3447.</p> <p><i>* N.v.t. – betreft geschil omtrent schending exclusiviteit.</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>4. Rb. Arnhem 2 mei 2005, ECLI:NL:RBARN:2005:AT7151.</p> <p><i>* Kort geding</i></p>	Onbekend	Ja	Ja	Nee	Ja	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>In de overeenkomst tussen partijen is bepaald dat beide partijen de overeenkomst schriftelijk kunnen opzeggen met inachtneming van een termijn van 60 dagen, indien en zodra er een geschil tussen partijen ontstaat dat zij niet onderling kunnen oplossen. De rechter acht een dergelijk geschil in dit geval aanwezig. Dat betekent dat partijen in beginsel bevoegd waren om de overeenkomst op te zeggen met inachtneming van de opzegtermijn. Gelet op de duur van de overeenkomst (ongeveer 1,5 jaar) wordt de overeengekomen opzegtermijn van 60 dagen voorshands ook niet onredelijk geacht.</p> <p>De resterende vraag is of er schadevergoeding verschuldigd is. Volgens vaste jurisprudentie kunnen in een geval als onderhavige, ondanks de redelijke duur van de opzegtermijn, de eisen van de redelijkheid en billijkheid meebrengen dat alsnog een schadevergoeding aan de distributeur verschuldigd is op grond van de door hem gepleegde investeringen, die hij nog niet heeft kunnen terugverdienen.</p> <p>De voorzieningenrechter heeft in casu geoordeeld dat het voorlopig niet waarschijnlijk lijkt dat de bodemrechter een dergelijke vergoeding zal toekennen.</p>
<p>5. Rb. Zutphen 11 januari 2006, ECLI:NL:RBZUT:2006:AV0592.</p> <p><i>* N.v.t. - betreft opzegging agentuurovereenkomst.</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>6. Rb. Almelo 1 februari 2006, ECLI:NL:RBALM:2006:AV1210.</p> <p><i>* Kort geding</i></p>	Onbepaalde	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>De voorzieningenrechter heeft geoordeeld dat de overeenkomst moet worden geacht te zijn voortgezet voor onbepaalde tijd. Een overeenkomst voor onbepaalde tijd kan in beginsel worden opgezegd. De kern van het geschil is of er rechtsgeldig is opgezegd.</p> <p>Het volgende acht de voorzieningenrechter van belang. Bij gebreke van een wettelijke of contractuele regeling daaromtrent al de vraag of de opzegging in een concreet geval het beoogde rechtsgevolg heeft gehad, beantwoord moeten worden aan de hand van de redelijkheid en billijkheid in verband met de omstandigheden van dat geval. Ook indien uit de aard van een specifieke distributieovereenkomst zou volgen dat zij in beginsel zonder meer opzegbaar is, kunnen de eisen van redelijkheid en billijkheid in verband met de concrete omstandigheden van het geval meebrengen dat de opzegging slechts tot beëindiging van de overeenkomst leidt indien een voldoende zwaarwegende grond voor opzegging bestaat.</p>

						<p>In casu hebben partijen de opzegging niet contractueel vastgelegd. Het betreft in zijn algemeenheid een probleemloze zakelijke relatie van lange duur van tenminste 20 jaar. Er worden goede verkoopresultaten geboekt. De reden voor opzegging is inkrimping van het bedrijf. Redelijkheid en billijkheid brengen mee dat de wederpartij met redelijk belang bij voortzetting van het contract, afhankelijk van de omstandigheden van het geval, in haar belang behoort te worden beschermd.</p> <p>De voorzieningenrechter oordeelt dat het van belang is wanneer en hoe en op welk niveau door de leverancier aan de distributeur is duidelijk gemaakt dat zij een heroriëntatie van het bedrijf wilde gaan doorzetten. Volgens de leverancier liepen onderhandelingen moeizaam door besluiteloosheid van de distributeur.</p> <p>De voorzieningenrechter oordeelt dat de aangevoerde feiten en omstandigheden voorshands een onvoldoende redelijke grond voor opzegging aannemelijk maken.</p> <p>Gelet op het feit dat partijen nog lange tijd in onderhandeling waren, oordeelt de voorzieningenrechter dat het niet de indruk is gewekt dat de overeenkomst daadwerkelijk opgezegd zou worden.</p> <p>Gelet op het vorenstaande acht de voorzieningenrechter het niet onaannemelijk dat in een bodemprocedure het oordeel dat de overeenkomst niet rechtsgeldig is opgezegd, zal volgen.</p>
<p>7. Rb. Middelburg 11 april 2006, ECLI:NL:RBMID:2006:AZ0592.</p> <p><i>* Kort geding</i></p>	Onbekend	Ja	Nee	Nee	N.v.t.	<p>De distributeur heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>De kern van het geschil is of de overeenkomst rechtsgeldig is opgezegd. De overeenkomst is met onmiddellijke ingang beëindigd en de voorzieningenrechter oordeelt dat ook dat als het niet mogelijk was om de overeenkomst onmiddellijk te beëindigen, daarmee tevens vaststaat dat de opzegging niet rechtsgeldig is.</p> <p>Er is een opzeggingsregeling opgenomen in de overeenkomst, maar volgens de voorzieningenrechter ziet dat op een bepaald deel van de overeenkomst en niet op de gehele overeenkomst.</p> <p>Uit het voorgaande volgt het voorlopige oordeel dat de distributeur hier niet gerechtigd was op grond van de overeenkomst om tussentijds te beëindigen. De opzegging is derhalve onrechtmatig. Hieruit volgt de verplichting om de overeenkomst in ieder geval nog na te komen tot aan de datum waartegen de overeenkomst door de leverancier is opgezegd.</p> <p>De schadevergoeding kan in kort geding nog niet worden toegewezen, omdat nader onderzoek vereist is.</p>
<p>8. Rb. Arnhem 28 juni 2006, ECLI:NL:RBARN:2006:AY4962.</p> <p><i>* N.v.t. – gaat om ontbinding van de overeenkomst i.p.v. opzegging.</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>9. Rb. 's-Hertogenbosch 31 januari 2007, ECLI:NL:RBSHE:2007:AZ7537.</p> <p><i>* Eerste aanleg – meervoudig</i></p>	Onbepaalde	Ja	Ja	Nee	Ja	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>De rechtbank constateert dat in de overeenkomst expliciet is opgenomen dat deze kan worden opgezegd. In de overeenkomst is niet bepaald dat voor opzegging een bijzondere reden aanwezig moet zijn. Het stond de leverancier dan ook vrij om te zeggen. Dit zou slechts anders kunnen zijn indien de opzegging geschiedt met een klaarblijkelijk ongeoorloofd oogmerk, of indien de reden voor opzegging door bijzondere omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is. Dit is allemaal niet gebleken, noch zijn daaromtrent relevantie feiten gesteld. De rechtbank acht hierbij in beginsel niet van belang of al dan niet sprake is geweest van een omzetstagnatie en in hoeverre hiervan een verwijt kan worden gemaakt.</p> <p>Dat de leverancier aangeeft niet voornemens te zijn de samenwerking te beëindigen, betekent niet dat de distributeur in</p>

						<p>casu er jaren later nog op mocht vertrouwen dat de overeenkomst zou worden voortgezet.</p> <p>Ook de afhankelijkheid van de distributeur maakt geen verschil, nu al een opzegtermijn van zes maanden in acht is genomen om daarin tegemoet te komen. Deze termijn acht de rechtbank niet onredelijk kort. Deze termijn acht de rechtbank voldoende voor de distributeur om zich op de nieuwe situatie aan te passen.</p> <p>Concluderend is de rechtbank van oordeel dat de opzegging door de leverancier niet onrechtmatig is. De opzegging is niet in strijd met geschreven of ongeschreven regels die uit het contract voortvloeien, laat staan dat deze als misbruik van bevoegdheid is aan te merken. De rechtbank ziet dan ook geen grond om de leverancier op die grond te veroordelen tot betaling van een schadevergoeding.</p>
<p>10. Rb. Zutphen 14 maart 2007, ECLI:NL:RBZUT:2007:BB0906.</p> <p><i>* N.v.t. – betreft afwikkeling schade na beëindiging overeenkomst.</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>11. Rb. Utrecht 15 juni 2007, ECLI:NL:RBUTR:2007:BA8288.</p> <p><i>* N.v.t. – betreft geschil over bepalen wie als distributeur wordt aangewezen.</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>12. Rb. Arnhem 20 juni 2007, ECLI:NL:RBARN:2007:BA9623.</p> <p><i>* Eerste aanleg – enkelvoudig</i></p>	Onbekend	Nee	Nee (ontbinding)	N.v.t.	N.v.t.	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>Vooropgesteld zij dat de overeenkomst, nu partijen niet anders hebben bepaald, te allen tijde kan worden opgezegd. De overeenkomst is derhalve in casu beëindigd.</p> <p>Voor de opzegging diende geen eisen aan de reden voor de opzegging te worden gesteld. Wel moest een opzeggingstermijn in acht genomen worden waarvan de duur afhankelijk is van de omstandigheden van het geval, zoals de duur van de overeenkomst, de reden van de opzegging, de mogelijkheid voor de opdrachtnemer om de mogelijk schadelijke gevolgen van de opzegging te vangen, etc.</p> <p>De overeenkomst is uiteindelijk ontbonden en derhalve diende er geen rekening te worden gehouden met een opzeggingstermijn.</p>
<p>13. Rb. Zwolle-Lelystad 29 augustus 2007, ECLI:NL:RBZLY:2007:BB5629.</p> <p><i>* Eerste aanleg – enkelvoudig</i></p>	Bepaalde	Ja	Ja	Nee	N.v.t.	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>Tussen partijen is niet een geschil over of de opzegging als zodanig in strijd is met de redelijkheid en billijkheid. De distributeur is echter van oordeel dat schadevergoeding verschuldigd is voor de schade die zij heeft geleden als gevolg van de opzegging in strijd met de redelijkheid en billijkheid.</p> <p>In het contract is er een bepaling opgenomen met betrekking tot de opzegging en een bepaling omtrent schadevergoeding. Er is opgenomen dat bij beëindiging geen schadevergoeding gevorderd kan worden. Hier gaat de rechtbank in mee.</p>
<p>14. Rb. Arnhem 23 april 2008, ECLI:NL:RBARN:2008:BD1775.</p> <p><i>* Eerste aanleg – meervoudig</i></p>	Onbepaalde	Nee	Ja	Nee	Ja	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>De vraag is of de distributieovereenkomst rechtsgeldig en rechtmatig is opgezegd, of daarbij de juiste opzegtermijn in acht is genomen en of daarbij een schadevergoeding verschuldigd is.</p> <p>De vraag of een voor onbepaalde tijd aangegane duurovereenkomst, zoals de distributieovereenkomst, opzegbaar is, en dus of in dit geval de opzegging door de leverancier het beoogde rechtsgevolg heeft gehad, dient bij gebrek aan een contractuele regeling te worden beoordeeld aan de hand van de</p>

						<p>redelijkheid en de billijkheid. Daarbij moeten alle omstandigheden van het geval worden betrokken.</p> <p>De rechtbank is van oordeel dat geen de door distributeur aangevoerde feiten en omstandigheden met zich meebrengen dat de overeenkomst niet kon worden opgezegd. Uit de feiten en omstandigheden kan niet worden afgeleid dat er bijvoorbeeld dusdanige verwachtingen zijn geschapen of dat de belangen van de distributeur afgezet tegen die van de leverancier zo groot waren, dat iedere mogelijkheid tot opzegging, tegen welke termijn dan ook, naar redelijkheid en billijkheid zou moeten worden uitgesloten.</p> <p>Dit oordeel neemt niet weg dat bij die opzegging een redelijke termijn in acht moet worden genomen. Bij de beoordeling daarvan moeten opnieuw alle relevante omstandigheden van het geval worden betrokken en de wederzijdse belangen van partijen worden afgewogen.</p> <p>Een van de aspecten die van belang is, is de duur van de overeenkomst. Een andere factor die bij het vaststellen van een redelijke opzegtermijn moet worden meegewogen is dat de distributeur in verband het opstarten en hervatten van de distributieactiviteiten, investeringen heeft gedaan.</p> <p>De rechtbank is na afweging van de door partijen aangevoerde omstandigheden en van de wederzijdse belangen van oordeel dat ene opzegtermijn van drie maanden niet onredelijk is. De rechtbank betreft daarbij nadrukkelijk de relatief korte looptijd van de distributieovereenkomst. Verder oordeelt de rechtbank dat de distributeur onvoldoende aannemelijk heeft gemaakt dat zij dusdanige investeringen heeft moeten maken dat dit een langere opzegtermijn zou rechtvaardigen.</p> <p>Tevens acht de rechtbank van belang dat er gemotiveerd betwist is dat de distributie van de distributeur van het product van leverancier slechts een relatief klein deel van haar activiteiten uitmaakte.</p> <p>Het oordeel dat de opzegtermijn niet te kort is geweest, betekent nog niet zonder meer dat de redelijkheid en billijkheid niet met zich mee kunnen brengen dat vanwege de opzegging een schadevergoeding verschuldigd is. Daarvoor zouden dan echter wel bijzondere feiten en omstandigheden moeten zijn gesteld of gebleken. Bijzondere investeringen en andere feiten of omstandigheden voor een schadevergoeding zijn in casu niet gesteld of gebleken.</p>
<p>15. Rb. Zwolle-Lelystad 25 augustus 2008, ECLI:NL:RBZLY:2008:BG8690.</p> <p><i>* N.v.t. – geschil omtrent de in acht te nemen zorgvuldigheid door ex-distributeur met betrekking tot concurrerende werkzaamheden.</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>16. Rb. Arnhem 15 april 2009, ECLI:NL:RBARN:2009:BI2216.</p> <p><i>* Eerste aanleg – enkelvoudig</i></p>	Onbepaalde	Nee	Ja	N.v.t.	N.v.t.	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>De rechtbank heeft geoordeeld dat de opvatting dat een distributieovereenkomst altijd opzegbaar is en ook zonder grond opgezet mag worden en dat die opzegging altijd tot gevolg heeft dat de overeenkomst beëindigd is, in haar algemeenheid geen steun in het recht vindt. Bij een gebrek aan een contractuele regeling zal de vraag met betrekking tot een rechtsgeldige opzegging aan de hand van de maatstaven van redelijkheid en billijkheid in verband met de omstandigheden van het geval moeten worden beoordeeld. Ook indien uit de aard van een specifieke distributieovereenkomst zou volgen dat zij in beginsel zonder meer opzegbaar is, kunnen de eisen van redelijkheid en billijkheid in verband met concrete omstandigheden van het geval meebrengen dat opzegging slechts</p>

						<p>tot beëindiging van de overeenkomst leidt indien een voldoende zwaarwegende grond voor opzegging bestaat.</p> <p>Bij de beoordeling van de vraag of bij de opzegging een redelijke termijn in acht is genomen, moeten de wederzijdse redenen voor opzegging worden afgewogen en zijn derhalve ook aard en gewicht van de redenen voor opzegging van belang. Bij een distributieovereenkomst kan het voorkomen dat de partij tot wie de opzegging is gericht, met het oog op het voortduren van de overeenkomst investeringen heeft gedaan welke niet enkel worden gecompenseerd door een bepaalde opzegtermijn. Afhankelijk van de omstandigheden van het geval kunnen ondanks de redelijke duur van de opzegtermijn de eisen van de redelijkheid en billijkheid leiden tot toekennen van schadevergoeding.</p> <p>Voor een opzegtermijn van acht jaar moet redelijkerwijs sprake zijn van uitzonderlijke omstandigheden, nu dit een opzegtermijn is van zodanig lange duur dat daarmee in wezen wordt bewerkstelligd dat de overeenkomst voor een substantieel deel van de toekomst niet opzegbaar is.</p> <p>De belangrijkste reden in casu voor de opzegging, stelt de rechtbank, is dat door de distributeur gerealiseerde omzet zwaar achterbleef bij de verwachtingen. In beginsel moet het de leverancier vrij staan om op grond van omzet dat achterblijft de overeenkomst op te zeggen.</p> <p>De rechtbank is voorshands van oordeel dat opzegging mogelijk was en dat de aangevoerde reden van de opzegging gerechtvaardigd is. Wel dient ook een opzegtermijn in acht genomen te worden.</p> <p>Redenen die opzegging niet zouden rechtvaardigen, zijn onvoldoende gebleken volgens de rechtbank. Opzegging was derhalve mogelijk, maar wel met inachtneming van een redelijke opzegtermijn.</p>
<p>17. Rb. Haarlem 10 juni 2009, ECLI:NL:RBHAA: 2009:BJ7427.</p> <p><i>* N.v.t. – geschil omtrent bestuurdersaansprakelijkheid.</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>18. Rb. Utrecht 14 april 2010, ECLI:NL:RBUTR: 2010:BM1078.</p> <p><i>* N.v.t. – betreft geschil omtrent opzegging ‘supply agreement’</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>19. Rb. Utrecht 1 september 2010, ECLI:NL:RBUTR: 2010:BN5770.</p> <p><i>* Eerste aanleg – enkelvoudig</i></p>	Onbepaalde	Nee	Ja	Ja	Nee	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>De overeenkomst is opgezegd met inachtneming van een opzegtermijn van één maand. Daarbij is ook een schadevergoeding betaald.</p> <p>De rechtbank overweegt het volgende. Distributieovereenkomst die voor onbepaalde tijd is aangegaan, is in beginsel opzegbaar. In verband met de concrete omstandigheden van het geval kunnen de eisen van redelijkheid en billijkheid echter meebrengen dat opzegging slechts tot beëindiging van de overeenkomst leidt indien een voldoende zwaarwegende grond voor opzegging bestaat. Gelet op de hechte, langdurige relatie tussen partijen waarbij de distributeur voor haar omzet in belangrijke mate afhankelijk was van de leverancier, is de rechtbank van oordeel dat voor opzegging van de distributieovereenkomst inderdaad een zwaarwegende grond vereist was. Bij de beoordeling van de vraag of die zwaarwegende grond voor opzegging aanwezig was, betreft de rechtbank de volgende omstandigheden.</p>

						<p>De reden van opzegging zat in teruglopende omzetten en verstoorde relatie tussen partijen. Naar oordeel van de rechtbank was de leverancier op grond van deze redenen, ondanks de hechte, langdurige relatie tussen partijen, toegestaan de distributieovereenkomst op te zeggen.</p> <p>Bij de beoordeling van de vraag of een redelijke termijn in acht is genomen, moeten wederzijdse belangen van partijen worden afgewogen. Daarbij zijn ook de aard en het gewicht van de redenen voor opzegging van belang.</p> <p>Gezien enerzijds de hechte, langdurige relatie tussen partijen, waarbij de distributeur voor haar omzet in belangrijke mate afhankelijk was van de leverancier, en anderzijds de belangen van de leverancier voor beëindiging van de overeenkomst en de omstandigheden die ertoe hebben geleid dat de overeenkomst is opgezegd, is de rechtbank van oordeel dat de leverancier een opzegtermijn van 1 jaar in acht had moeten nemen.</p> <p>De leverancier heeft ter compensatie van de te korte opzegtermijn een schadevergoeding betaald. Er wordt goodwillvergoeding gevorderd als extra door de distributeur. Goodwill wordt echter in de algemeen in de literatuur en jurisprudentie niet aanvaard voor de opzegging van een duurovereenkomst van onbepaalde tijd.</p> <p>Wel kan alsnog een schadevergoeding toegekend worden. Bij een duurovereenkomst als waarvan hier sprake is, kan het voorkomen dat de partij tot wie de opzegging is gericht, met het oog op het voortduren van de overeenkomst investering heeft gedaan welke niet enkel worden gecompenseerd door een bepaalde opzegtermijn, waarvan de duur immers mede wordt bepaald door de belangen van de opzeggende partij. Afhankelijk van de omstandigheden van het geval kunnen ondanks de redelijke duur van de opzegtermijn de eisen van redelijkheid en billijkheid leiden tot toekenning van een schadevergoeding. In de literatuur is betoogd dat een vergoedingsplicht voor de opzeggende partij alleen aanvaardbaar is als zijn gedrag daartoe aanleiding heeft gegeven, bijvoorbeeld als hij de indruk heeft gewekt de relatie voorlopig te laten voortduren, dan wel de investeringen op verlangen of instigatie van de opzeggende partij zijn verricht. De rechtbank deelt dit standpunt, gelet op het eigen bedrijfsrisico van de distributeur. Ten aanzien van geen van de genoemde investeringen is door distributeur aangevoerd dat zij deze heeft gemaakt omdat de leverancier de indruk heeft gewekt de relatie voorlopig te laten voortduren dan wel heeft aangegeven die investeringen te verlangen. De rechtbank concludeert dan ook dat de distributeur geen recht heeft op een aanvullende schadevergoeding in verband met die investeringen.</p> <p>De rechtbank oordeelt dat er geen recht is op aanvullende schadevergoeding ten aanzien van de investeringen (investeringen zijn niet nutteloos geworden). Gezien de te korte opzegtermijn zal wel de schade die daardoor is ontstaan bij de distributeur moeten worden vergoed.</p>
<p>20. Rb. Arnhem 9 februari 2011, ECLI:NL:RBARN:2011:BP6023.</p> <p><i>* Eerste aanleg – enkelvoudig</i></p>	Onbepaalde	Nee	Ja	N.v.t.	N.v.t.	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>Partijen zijn geen opzeggingsbepaling overeengekomen. Naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid zal moeten worden beoordeeld of de overeenkomst opzegbaar was. In beginsel is de distributieovereenkomst voor onbepaalde tijd opzegbaar. Partijen hebben niet gesteld dat er sprake was van een overeenkomst voor bepaalde tijd, dus de rechtbank gaat uit van onbepaalde tijd.</p> <p>De overeenkomst was pas een half jaar tot stand gekomen en niet is gesteld of gebleken dat de distributeur in hoge mate afhankelijk was van de distributieovereenkomst. Van een omvangrijke investering is ook niet gebleken. De rechtbank is gelet op de omstandigheden van oordeel dat de overeenkomst rechtsgeldig is opgezegd.</p> <p>Vervolgens is het de vraag of een redelijke opzegtermijn in acht had moeten worden genomen en of een schadevergoeding verschuldigd is. Bij de beoordeling van de vraag welke opzegtermijn in acht genomen had moeten worden, moeten de wederzijdse belangen van partijen worden afgewogen en zijn de</p>

						<p>aard en gewicht van de reden voor opzegging relevant. Aan deze afweging komt de rechtbank echter nog niet toe.</p> <p>De zaak wordt aangehouden en partijen hebben nog de mogelijkheid om akte te nemen.</p>
<p>21. Rb. Rotterdam 22 juni 2011, ECLI:NL:RBROT:2011:BQ9165.</p> <p><i>* Eerste aanleg – enkelvoudig</i></p>	Onbepaalde	Nee	Ja	Nee	Ja	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>De overeenkomst is voor onbepaalde tijd aangegaan. De vraag of opzegging mogelijk is en zo ja, onder welke voorwaarden, moet worden beantwoord aan de hand van de redelijkheid en billijkheid in verband met alle omstandigheden van het geval. Die omstandigheden kunnen meebrengen dat opzegging alleen mogelijk was op basis van een voldoende zwaarwegende grond, of mits een redelijke opzegtermijn in acht werd genomen.</p> <p>In casu valt volgens de rechtbank niet in te zien dat de omstandigheid dat de distributeur voor een groot deel afhankelijk was van de omzet van het door de leverancier geleverde product, met zich mee brengt dat opzegging van de overeenkomst slechts mogelijk was op basis van een zwaarwegende grond. Bij de beoordeling van de vraag of een redelijke opzegtermijn in acht is genomen, moeten de wederzijdse belangen van partijen worden afgewogen en zijn derhalve ook aard en gewicht van de redenen voor opzegging van belang.</p> <p>De leverancier heeft belang bij beëindiging. De beëindiging behoefde voor de distributeur niet geheel onvoorzienbaar te zijn. Wel was de distributeur voor een groot deel afhankelijk van de omzet van het product. Mede gelet op deze omstandigheden en de daaruit blijvende belangen over en weer is een opzegtermijn van twee maanden redelijk.</p>
<p>22. Rb. Amsterdam 4 november 2011, ECLI:NL:RBAMS:2011:BU3213.</p> <p><i>* N.v.t. – betreft geschil omtrent opzegging arbeidsovereenkomst dan wel opdrachtovereenkomst.</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>23. Rb. 's-Hertogenbosch 6 juni 2012, ECLI:NL:RBSHE:2012:BW7956.</p> <p><i>* Kort geding</i></p>	Bepaalde	Ja	Nee	N.v.t.	N.v.t.	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>De vraag is of er rechtsgeldig is opgezegd. In de overeenkomst tussen partijen is bepaald dat de leverancier eenzijdig afziet van opzegbaarheid zolang aan twee voorwaarden is voldaan. Het artikel bepaalt wanneer de onmogelijkheid van opzegging komt te vervallen. Of en op welke grond uiteindelijk tot opzegging wordt overgegaan, daarin laat de overeenkomst partijen vrij.</p> <p>De voorzieningenrechter oordeelt dat in gegeven omstandigheden de leverancier niet onder de onmogelijkheid van opzegging uit kon op grond van de redelijkheid en billijkheid. Daarbij acht de rechter het ook relevant dat de distributeur steeds meer afhankelijk is geworden.</p>
<p>24. Rb. Amsterdam 25 juli 2012, ECLI:NL:RBAMS:2012:BX6431.</p> <p><i>* N.v.t. – Betreft een geschil omtrent een reparateursovereenkomst.</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>25. Rb. Arnhem 15 augustus 2012, ECLI:NL:RBARN:2012:BX6820.</p> <p><i>* Eerste aanleg – enkelvoudig</i></p>	Onbepaalde	Nee	Ja	Nee	Ja	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>Het gaat in deze zaak om de opzegging van een overeenkomst die voor onbepaalde tijd is aangegaan. Of en, zo ja, onder welke voorwaarden zo'n overeenkomst opzegbaar is, wordt bepaald door de inhoud daarvan en door de van toepassing zijnde wettelijke bepalingen. Indien wet en overeenkomst niet voorzien in een regeling, geldt dat de overeenkomst in beginsel opzegbaar is. De eisen van de redelijkheid en billijkheid kunnen evenwel in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden</p>

						<p>van het geval meen brengen dat opzegging slechts mogelijk is indien een voldoende zwaarwegende grond voor de opzegging bestaat. Uit diezelfde eisen kan, eveneens in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval, voortvloeien dat een bepaalde opzegtermijn in acht moet worden genomen of dat de opzegging gepaard moet gaan met het aanbod tot betaling van een schadevergoeding.</p> <p>Op de brief waarin opzegging met inachtneming van een opzegtermijn van drie maanden van de leverancier heeft de distributeur niet (afwijzend) gereageerd. De leverancier mocht er derhalve op vertrouwen dat de distributeur akkoord ging met zowel de grond voor opzegging en voldoende zwaar gewicht daarvan, als met de inachtneming van de opzegtermijn van drie maanden.</p>
<p>26. Rb. Rotterdam 1 oktober 2012, ECLI:NL:RBROT: 2012:BX9629.</p> <p><i>* Eerste aanleg – enkelvoudig</i></p>	Onbepaalde	Nee	Ja	Nee	Nee	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>Niet ter discussie staat dat de distributieovereenkomst niet schriftelijk is vastgelegd. In de mondelinge overeenkomst is geen opzeggingsregeling opgenomen. Ook in de wet is geen specifieke regeling opgenomen over de opzegging van de overeenkomst. Uitgangspunt dient dan te zijn in beginsel opzegbaarheid van de distributieovereenkomst.</p> <p>De volgende vraag is of in een geval als dit de eisen van redelijkheid en billijkheid meebrengen dat een zwaarwegende grond voor opzegging vereist is.</p> <p>De leverancier mocht volgens de rechtbank de overeenkomst opzeggen en daarvoor was geen zwaarwegende grond vereist. De leverancier heeft volgens de rechtbank steeds in voldoende mate doen blijken van haar twijfels over de samenwerking.</p> <p>Niet gesteld noch gebleken is dat de distributeur in overwegende mate afhankelijk is van de voortzetting van de overeenkomst. Daarbij was de structuur eerder al ingrijpend gewijzigd en is dus ook niet gebleken dat de distributeur zich niet op de nieuwe situatie heeft kunnen aanpassen.</p> <p>Naar omstandigheden van het geval en afweging van wederzijdse belangen acht de rechtbank een opzegtermijn van negen maanden redelijk. Daarbij is, ondanks feitelijk pas sinds 2001, de lange duur van de overeenkomst van belang, de intensiteit van de samenwerking en de voortdurende goede verstandhouding tussen partijen. Er is dus een te korte opzegtermijn in acht genomen. De rechtbank verandert de opzegging in een geldige opzegging met een termijn van negen maanden.</p> <p>Nergens uit blijkt dat de leverancier de opzegtermijn niet in acht zal nemen en een voorschot op schadevergoeding wordt derhalve niet door de rechtbank toegekend.</p>
<p>27. Rb. Rotterdam 17 oktober 2012, ECLI:NL:RBROT: 2012:BY4982.</p> <p><i>* Eerste aanleg – meervoudig</i></p>	Onbepaalde	Nee	Ja	N.v.t.	Nee	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>Uitgangspunt is dat bij een voor onbepaalde tijd aangegane distributieovereenkomst opzegging in beginsel mogelijk is. Dit betekent echter niet dat elke overeenkomst op elk moment en naar willekeur van haar werking kan worden beroofd. De enige principiële beperking die geldt bij de opzegging is dat de overeenkomst niet mag worden opgezegd om een reden die naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is, zoals bijvoorbeeld een opzegging met geen ander doel dan de wederpartij te schaden. De opzegging dient derhalve te goeder trouw te geschieden. Dit dient aan de hand van de omstandigheden van het geval te worden beoordeeld. Wel dient een zekere terughoudendheid te worden betracht bij de beoordeling van de vraag of de opzeggingsgrond onaanvaardbaar is.</p> <p>Kenmerkend voor een dergelijke overeenkomst is dat partijen een samenwerkingsverband zijn aangegaan met het oog op gezamenlijk en individueel commercieel succes. Partijen verkeren derhalve (in mindere of meerder mate) in een toestand van onderlinge afhankelijkheid, in welk geval partijen rekening dienen te houden met elkaars belangen. Gezien de vergaande consequenties die de beëindiging van de overeenkomst kan hebben, brengt deze norm met zich dat de partij die de betrekkingen wenst op te zeggen haar wederpartij de tijd en</p>

						<p>gelegenheid moet geven zich hierop in te stellen. Die partij dient in beginsel een redelijke opzegtermijn in acht te nemen. Een uitzondering op de verplichting een redelijke opzegtermijn in acht te nemen doet zich voor wanneer de opzegging plaatsvindt wegens een dringende reden, een omstandigheid van zodanige aard dat van de partij die de overeenkomst doet eindigen, redelijkerwijs niet gevergd kan worden de overeenkomst, zelfs tijdelijk, in stand te laten.</p> <p>De rechtbank oordeelt dat de leverancier gezien de omstandigheden de overeenkomst mocht opzeggen. De vraag is nog of directe opzegging zonder opzegtermijn aanvaard kan worden in dit geval. Zo niet, dan had een opzegtermijn in acht genomen moeten worden.</p> <p>De rechtbank concludeert dat op grond van de aangevoerde redenen (actie verkoop in de Benelux en slaafse nabootsing) onvoldoende zijn voor opzegging van de overeenkomst zonder enige opzegtermijn.</p>
<p>28. Rb. Rotterdam 7 november 2012, ECLI:NL:RBROT:2012:BY3001.</p> <p><i>* N.v.t. – betreft geschil omtrent wanprestatie en ontbinding van de overeenkomst.</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>29. Rb. Arnhem 9 november 2012, ECLI:NL:RBARN:2012:BY5011.</p> <p><i>* Eerste aanleg – enkelvoudig</i></p>	Onbepaalde	Ja	Ja	N.v.t.	Ja	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>De rechtbank heeft geoordeeld dat de distributieovereenkomst rechtsgeldig is opgezegd. De overeenkomst is namelijk opgezegd, zoals dat contractueel door partijen bepaald was (na 3 jaar met inachtneming van opzegtermijn van 3 jaar).</p>
<p>30. Rb. Amsterdam 14 november 2012, ECLI:NL:RBAMS:2012:BY8226.</p> <p><i>* N.v.t. – betreft geschil omtrent onrechtmatige concurrentie.</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>31. Rb. Rotterdam 19 december 2013, ECLI:NL:RBROT:2012:BY7629.</p> <p><i>* Eerste aanleg – enkelvoudig</i></p>	Onbepaalde	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>Het gaat in casu om de opzegging van een duurovereenkomst die voor onbepaalde tijd is aangegaan. Of en, zo ja, onder welke voorwaarden zo'n overeenkomst opzegbaar is, wordt bepaald door de inhoud daarvan en door de van toepassing zijnde wettelijke bepalingen. Indien, zoals hier, wet en overeenkomst niet voorzien in een regeling van de opzegging, geldt dat de overeenkomst in beginsel opzegbaar is. De eisen van redelijkheid en billijkheid kunnen in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval meebrengen dat opzegging slechts mogelijk is indien een voldoende zwaarwegende grond voor de opzegging bestaat. Uit diezelfde eisen kan, eveneens in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval, voortvloeien dat een bepaalde opzegtermijn in acht moet worden genomen of dat de opzegging gepaard moet gaan met het aanbod tot betaling van een (schade)vergoeding.</p> <p>In de wet is geen specifieke regeling opgenomen over (de opzegging van) duurovereenkomsten zoals de onderhavige. Bovendien is in dit geval evenmin sprake van een contractuele opzeggingsregeling.</p> <p>De rechtbank is van oordeel dat een voldoende zwaarwegende grond was vereist gezien de aard en inhoud van de overeenkomst en de lange duur van de samenwerking.</p>

						De rechtbank heeft geoordeeld dat de overeenkomst niet rechtsgeldig is opgezegd.
32. Rb. Rotterdam 6 maart 2013, ECLI:NL:RBROT: 2013:BZ4998. <i>* Eerste aanleg – enkelvoudig</i>	Onbepaalde	Nee	Ja	N.v.t.	N.v.t.	De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd. De rechtbank gaat niet in op de opzegging en redelijke termijn, omdat hetgeen waar eiseres zich op beroepen heeft, namelijk de exclusiviteit van de distributieovereenkomst, niet gehandhaafd wordt. Geen nadere bespreking met betrekking tot de opzegging.
33. Rb Noord-Holland 24 april 2013, ECLI:NL:RBNHO: 2013:CA1153. <i>* Eerste aanleg – meervoudig</i>	Onbepaalde	Nee	Ja	Nee	Ja	De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd. De rechtbank oordeelt als volgt. Een duurovereenkomst voor onbepaalde tijd is in beginsel opzegbaar. Eisen van de redelijkheid en billijkheid kunnen in verband met omstandigheden meebrengen dat opzegging slechts met zwaarwegende grond mogelijk is. Tevens kan uit omstandigheden voortvloeien dat een opzegtermijn in acht genomen moet worden en/of dat schadevergoeding vergoed moet worden. Bij gebreke van afhankelijkheid van de distributeur van de leverancier en bij gebreke van specifieke, substantiële investeringen ten behoeve van de overeenkomst, is er is onvoldoende gebleken dat een zwaarwegende grond voor de opzegging vereist was. De rechtbank acht van belang dat de opzegging van de overeenkomst niet als donderslag bij heldere hemel is gekomen voor de distributeur. Gezien de omstandigheden hoefde de leverancier geen opzegtermijn in acht te nemen of schadevergoeding te betalen, zoals de rechtbank heeft geoordeeld.
34. Rb. Gelderland 24 april 2013, ECLI:NL:RBGEL:2 013:CA3313. <i>* Kort geding</i>	Onbepaalde	Nee	Ja	N.v.t.	Ja	De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd. De overeenkomst is in beginsel opzegbaar. De eisen van de redelijkheid en billijkheid kunnen in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval meebrengen dat de opzegging alleen mogelijk is bij een zwaarwegende grond. Ook kan uit omstandigheden voortvloeien dat een bepaalde opzegtermijn in acht moet worden genomen of dat er een schadevergoeding betaald moet worden. Er was sprake van aanmerkelijk teruglopende verkopen en van de distributeur had mogen worden verwacht met een plan te komen om dat te verbeteren. Met het uitblijven daarvan en geen verbetering is de conclusie van de rechtbank dat de gronden voor de opzegging juist waren. De leverancier heeft er door de slechte verkoopresultaten belang bij dat de overeenkomst snel wordt beëindigd. Voor de distributeur waren de leveranties van leverancier maar 2% van de totale omzet en daarmee geen aanmerkelijk belang om de overeenkomst voort te zetten. Gelet op de belangen en gelet op het feit dat de leverancier een opzegtermijn van een jaar in acht heeft genomen in de opzeggingsbrief, maken dat de rechtbank heeft geoordeeld dat de opzegging rechtsgeldig is en geen langere opzegtermijn in acht genomen had hoeven worden.
35. Rb. Gelderland 23 oktober 2013, ECLI:NL:RBGEL:2 013:4007. <i>* Eerste aanleg – enkelvoudig</i>	Onbepaalde	Nee	Ja	Nee	Ja	De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd. Partijen zijn het erover eens dat de distributieovereenkomst is aangegaan voor onbepaalde tijd en het karakter heeft van een duurovereenkomst. In een geval als het onderhavige, waarin de wet en de overeenkomst zelf niet in een opzeggingsregeling voorzien, is een voor onbepaalde tijd gesloten duurovereenkomst in beginsel opzegbaar. De eisen van redelijkheid en billijkheid kunnen in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval meebrengen dat opzegging slechts mogelijk is indien een voldoende zwaarwegende grond voor opzegging bestaat. Uit de eisen van redelijkheid en billijkheid kan,

						<p>eveneens in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval, ook voortvloeiend dat een bepaalde opzegtermijn in acht moet worden genomen of dat de opzegging gepaard moet gaan met een aanbod tot het betalen van een schadevergoeding.</p> <p>Naar oordeel van de rechtbank kan in dit geval in het midden blijven of en zo ja onder welke voorwaarden, de distributieovereenkomst kon worden opgezegd, omdat de overeenkomst (uiteindelijk) met wederzijds goedvinden is beëindigd.</p>
<p>36. Rb. Amsterdam 11 december 2013, ECLI:NL:RBAMS:2013:7843.</p> <p><i>* N.v.t. – betreft tussenvonnissen met vragen omtrent Syrisch recht bij opzeggen overeenkomst.</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>37. Rb. Midden-Nederland 4 februari 2015, ECLI:NL:RBMNE:2015:462.</p> <p><i>* N.v.t. – betreft enkel schadevergoedingskwestie.</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>38. Rb. Noord-Holland 15 april 2015, ECLI:NL:RBNHO:2015:3220.</p> <p><i>* Eerste aanleg – meervoudig</i></p>	Onbepaalde	Nee	Ja	Nee	Ja	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>De overeenkomst is in beginsel opzegbaar. De eisen van redelijkheid en billijkheid kunnen in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval meebrengen dat opzeggen slechts mogelijk is met zwaarwegende grond. Uit dezelfde eisen kan voortvloeien dat een bepaalde opzegtermijn in acht genomen moet worden en/of dat schadevergoeding betaald moet worden.</p> <p>In haar algemeenheid brengt een grote mate van afhankelijkheid niet per definitie mee dat een zwaarwegende grond voor opzegging moet zijn (kan wel een rol spelen). In casu is de rechtbank van oordeel dat de distributeur onvoldoende aannemelijk heeft gemaakt dat zij afhankelijk is van de leverancier. Een groot deel van haar omzet wordt uit andere producten gehaald.</p> <p>Met betrekking tot de investering is er onvoldoende gemotiveerd dat die investeringen gebaseerd zijn op de overeenkomst.</p> <p>De omstandigheden leiden tot de conclusie dat de overeenkomst rechtsgeldig is opgezegd zonder dat zwaarwegende grond was vereist. Dat de overeenkomst al 30 jaar bestaat, maakt geen verschil. Immers ook langdurige relaties zijn in beginsel opzegbaar.</p> <p>De rechtbank acht de opzegtermijn van twee jaar redelijk.</p>
<p>39. Rb. Midden-Nederland 15 juli 2015, ECLI:NL:RBMNE:2015:5334.</p> <p><i>* Eerste aanleg – enkelvoudig</i></p>	Onbepaalde	Nee	Ja	N.v.t.	N.v.t.	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>De rechtbank heeft geoordeeld dat de overeenkomst als koopovereenkomst moet worden gezien. Er kan geen duurovereenkomst uit worden afgeleid en derhalve kon de leverancier de overeenkomst beëindigen en kan een leverplicht niet worden aangenomen.</p> <p>Mocht er wel sprake zijn van een duurovereenkomst, dan zal er alsnog geen sprake zijn van schadeplichtigheid van de leverancier, omdat de leverancier nog de kans heeft geboden om middels een samenwerkingsovereenkomst met elkaar door te gaan.</p>
<p>40. Rb. Rotterdam 16 september 2015,</p>	Onbepaalde	Ja	Nee	Ja	Nee	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>De rechtbank is van oordeel dat de distributeur er gerechtvaardigd op mocht vertrouwen dat zij was aangesteld als de exclusieve distributeur in het bepaalde gebied van de leverancier.</p>

<p>ECLI:NL:RBROT: 2015:7146.</p> <p><i>* Eerste aanleg – enkelvoudig</i></p>						<p>Uit de berichten van de leverancier is onvoldoende duidelijk gebleken dat de leverancier de overeenkomst ging opzeggen na afloop van een termijn (30 dagen, zoals in contract bepaald).</p> <p>Dat de distributeur in eerdere jaren de target niet gehaald heeft, is volgens de rechtbank niet een omstandigheid om als grond te gebruiken voor de opzegging. Niet gebleken is dat op het specifieke moment de target niet gehaald was.</p> <p>De conclusie van de rechtbank is dat de leverancier bij de opzegging van de overeenkomst heeft gehandeld in strijd met de tussen partijen geldende voorwaarden en van een rechtsgeldige opzegging is derhalve nog geen sprake.</p> <p>De leverancier is schadeplichtig.</p>
<p>41. Rb. Noord-Holland 24 februari 2016, ECLI:NL:RBNHO: 2016:1837.</p> <p><i>* Eerste aanleg – enkelvoudig</i></p>	Onbepaalde	Nee	Ja	N.v.t.	Nee	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>Partijen zijn een duurovereenkomst voor onbepaalde tijd aangegaan. Partijen hebben geen nadere afspraken gemaakt over de wijze waarop de overeenkomst kan worden beëindigd. Dit betekent dat de overeenkomst in beginsel kan worden opgezegd, met dien verstande dat dat de tussen partijen besproken regels van mededingingsrecht dan wel de eisen van redelijkheid en billijkheid in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst kunnen meebrengen dat opzegging slechts mogelijk is indien een toelaatbare en voldoende zwaarwegende grond voor de opzegging bestaat. Uit diezelfde eisen kan, eveneens in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval, voortvloeien dat een bepaalde opzegtermijn in acht moet worden genomen of dat de opzegging gepaard moet gaan met het aanbod tot betaling van een (schade)vergoeding.</p> <p>Er is onvoldoende gebleken dat de opzegging drastische gevolgen zal hebben voor de omzet of bedrijfsvoering van de distributeur. De aard en inhoud van de overeenkomst vormen daarbij evenmin aanleiding om te oordelen dat op grond van de redelijkheid en billijkheid opzegging niet mogelijk zou zijn zonder zwaarwegende grond.</p> <p>De opzegtermijn van drie dagen door de leverancier zou slechts aanvaardbaar zijn indien daaraan zwaarwegende redenen/grond aan ten grondslag zou liggen. Een zwaarwegende grond voor een dergelijke opzegtermijn is niet aannemelijk geworden en derhalve moet worden geconcludeerd dat de opzegtermijn van drie dagen wel veel te kort is.</p>
<p>42. Rb. Midden-Nederland 13 april 2016, ECLI:NL:RBMNE: 2016:1793.</p> <p><i>* Eerste aanleg – enkelvoudig – tussenbeschikking</i></p>	Onbepaalde	Nee	Nee	Ja	Nee	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>De rechtbank heeft geoordeeld over de gedeeltelijke opzegging door de leverancier. Een duurovereenkomst voor onbepaalde tijd is in beginsel opzegbaar. Wanneer partijen bevoegd zijn om een overeenkomst op te zeggen, vloeit daaruit voort dat zij niet verplicht zijn de overeenkomst ongewijzigd voort te zetten. Dat betekent evenwel nog niet dat zij bevoegd zijn tot eenzijdige wijziging van de overeenkomst. Er is geen aanleiding om eenzijdige wijziging aan te nemen. In beginsel kan een overeenkomst niet eenzijdig worden gewijzigd. Dat dient op een wilsovereenstemming te berusten.</p> <p>De rechtbank stelt voorop dat een duurovereenkomst voor onbepaalde tijd, zoals de onderhavige distributieovereenkomst, waarbij een contractuele regeling omtrent opzegging ontbreekt, in beginsel opzegbaar is. De eisen van de redelijkheid en billijkheid met inachtneming van de aard en inhoud van de overeenkomst en in verband met de omstandigheden van het geval kunnen meebrengen dat voor opzegging een voldoende zwaarwegende grond moet bestaan. Voorts kunnen onder omstandigheden de eisen van redelijkheid en billijkheid zich verzetten tegen een eenzijdige beëindiging van de overeenkomst met onmiddellijke ingang en/of zonder financiële tegemoetkoming.</p> <p>Indien de leverancier alsnog rechtsgeldig wil opzeggen moet dat als volgt. Geen zwaarwegende grond is voor de opzegging nodig, in het licht van de ondernemingsvrijheid van de leverancier. Eisen van redelijkheid en billijkheid in verband met de aard en inhoud</p>

						<p>van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval kunnen nog wel een redelijke opzegtermijn eisen.</p> <p>In het geval dat geen zwaarwegende grond voor opzegging vereist is, kunnen de eisen van redelijkheid en billijkheid in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval nog wel meebrengen (onder meer) dat een bepaalde opzegtermijn in acht moet worden genomen.</p> <p>Voor de vraag omtrent redelijke termijn zijn onder meer de aard en het gewicht van de redenen voor de opzegging van belang. De belangen van beide partijen worden gewogen.</p> <p>De distributeur is in belangrijke mate afhankelijk van de leverancier, maar verkoopt ook andere producten. Daarbij is van belang dat partijen al bijna dertig jaar zaken doen. De rechtbank neemt wel aan dat de gevolgen van opzegging voor de distributeur aannemelijk zijn. De rechtbank oordeelt wel dat de distributeur zich ook niet heel coöperatief heeft opgesteld. De rechtbank oordeelt dat de leverancier schadelijkt is voor de niet rechtsgeldige gedeeltelijke opzegging van de overeenkomst.</p> <p>In de rechtspraak wordt wat betreft de opzegging van distributieovereenkomsten uitgegaan van een redelijke opzegtermijn die ligt tussen enkele maanden en drie jaar. Daarbij wordt rekening gehouden met afhankelijkheidspositie en investeringen.</p>
<p>43. Rb. Gelderland 13 mei 2016, ECLI:NL:RBGEL:2016:2861.</p> <p><i>* Eerste aanleg – enkelvoudig, kort geding</i></p>	Bepaalde	Ja	Ja	N.v.t.	Ja	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>De opzegging is in overeenstemming met de contractuele opzeggingsregeling geschiedt.</p> <p>Ook in het geval er voorzien is in een regeling kunnen de eisen van de redelijkheid en billijkheid in verband met de aard en de inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval meebrengen dat opzegging slechts mogelijk is in geval van een zwaarwegende grond.</p> <p>De duur van de overeenkomst en de afhankelijkheidsrelatie worden genoemd als zwaarwegende grond.</p> <p>De rechtbank oordeelt dat er sprake is van een relatief korte handelsrelatie van 5 à 6 jaar. De afhankelijkheid is 5 procent van de totale jaaromzet. De afhankelijkheidsrelatie is hiermee onvoldoende aannemelijk. De rechtbank is van oordeel dat aangevoerde omstandigheden onvoldoende zijn om overeenkomst slechts op grond van zwaarwegende grond op te kunnen zeggen. Op grond van de contractvrijheid stond het de leverancier vrij om de overeenkomst op te zeggen.</p> <p>Partijen zijn een contractueel opzegtermijn van drie maanden overeengekomen. Alleen indien het hanteren van die termijn in de gegeven omstandigheden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid tot onaanvaardbare resultaten leidt, kan de rechter bepalen dat een langere opzegtermijn in acht moet worden genomen. Niet is gebleken dat sprake is van een onaanvaardbare situatie en de opzegtermijn.</p>
<p>44. Rb. Gelderland 10 juni 2016, ECLI:NL:RBGEL:2016:3897.</p> <p><i>* Eerste aanleg – enkelvoudig – kort geding</i></p>	Onbepaalde	Nee	Nee	Ja	Nee	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>Eerder is bepaald (ECLI:NL:RBMNE:2016:1793) dat enkel opgezegd mag worden met de opzegtermijn van zes maanden. Vervolgens heeft de leverancier alsnog met onmiddellijke ingang opgezegd.</p> <p>De rechtbank oordeelt dat de opzegging niet tot een beëindiging van de overeenkomst heeft geleid. Dus geen rechtsgeldige opzegging, aangezien de bepaalde opzegtermijn van zes maanden niet in acht is genomen.</p> <p>De leverancier zal de overeenkomst na moeten komen gedurende de vastgestelde opzegtermijn van zes maanden.</p>

45. Rb. Amsterdam 22 juli 2016, ECLI:NL:RBAMS: 2016:4830. <i>* N.v.t. – betreft niet een geschil omtrent de opzegging van de overeenkomst, maar omtrent intellectuele eigendomsrechten.</i>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
46. Rb. Midden-Nederland 23 november 2016, ECLI:NL:RBMNE: 2016:6029. <i>* Eerste aanleg – enkelvoudig</i>	Onbepaalde	Nee	Ja	Ja	Nee	De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd. Bij de beoordeling van de rechtsgeldigheid van de (tweede) opzegging, dient haar inhoud en strekking te worden vastgesteld naar de maatstaven van art. 3:33 en 3:35. De eisen van redelijkheid en billijkheid in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval kunnen meebrengen dat een opzegging slechts onder voorwaarden tot beëindiging van de overeenkomst kan leiden. De rechtbank heeft in tussenvonnis bepaald dat voor een rechtsgeldige opzegging in casu een opzegtermijn van zes maanden gehanteerd moet worden, waarbij de rechtbank heeft overwogen dat deze termijn in een schadevergoeding omgezet kan worden. De (tweede) opzegging moet als rechtsgeldig worden aangemerkt. De leverancier heeft de overeenkomst wel met onmiddellijke ingang opgezegd (dus geen zes maanden opzegtermijn in acht genomen), maar heeft een compensatie aangeboden. De rechtbank oordeelt dat er wel sprake is van een rechtsgeldige opzegging.
47. Rb. Limburg 22 december 2016, ECLI:NL:RBLIM:2 016:11203. <i>* Kort geding</i>	Onbekend	Ja	Ja (met inachtneming opzegtermijn)	N.v.t.	Nee	De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd. Tussen beiden partijen is overeengekomen dat opgezegd kan worden, maar vereist is een mededeling van beëindiging die 18 maanden aan de beëindiging voorafgaat. De rechtbank komt tot de conclusie dat de leverancier haar verplichtingen uit de overeenkomst moet nakomen.
48. Rb. Oost-Brabant 29 december 2016, ECLI:NL:RBOBR: 2016:7220. <i>* N.v.t. – betreft geschil niet omtrent opzegging.</i>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
49. Rb. Rotterdam 15 maart 2017, ECLI:NL:RBROT: 2017:2332. <i>* N.v.t. – betreft opzegging opdrachtovereenkomst.</i>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
50. Rb. Oost-Brabant 10 mei 2017, ECLI:NL:RBOBR: 2017:2609. <i>* N.v.t. – betreft geschil importeursovereenkomst.</i>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
51. Rb. Rotterdam 2 juni 2017, ECLI:NL:RBROT: 2017:6136. <i>* N.v.t. – betreft geschil omtrent agentuurovereenkomst.</i>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

<p>52. Rb. Midden-Nederland 30 juni 2017, ECLI:NL:RBMNE:2017:3329.</p> <p><i>* N.v.t. – betreft geschil omtrent opzegging arbeidsovereenkomst.</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>53. Rb. Den Haag 1 november 2017, ECLI:NL:RBDHA:2017:12627.</p> <p><i>* Eerste aanleg – enkelvoudig</i></p>	Onbepaalde	Nee	Ja	Nee	Ja	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>De overeenkomst in casu is een duurovereenkomst voor onbepaalde tijd en bevat geen opzeggingsregeling. De overeenkomst kan in beginsel worden opgezegd. De eisen van de redelijkheid en billijkheid kunnen meebrengen in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval dat opzegging alleen mogelijk is als er een zwaarwegende grond bestaat en/of een bepaalde opzegtermijn in acht is genomen of de opzegging gepaard gaat met schadevergoeding.</p> <p>De rechtbank oordeelt dat gezien de samenwerkingsrelatie (geen zwakkere partij, samenwerking werd nadelig) al voldoende zwaarwegende grond oplevert om de overeenkomst op te zeggen.</p> <p>Naar het oordeel van de rechtbank levert dit in een samenwerkingsrelatie als hier aan de orde een voldoende zwaarwegende grond op om deze te beëindigen. Een dergelijke relatie ontleent haar bestaansrecht immers aan het economische voordeel dat beide partijen daarmee kunnen behalen. Wanneer dit voor een van der partijen wegvalt of zelfs in het tegendeel komt te verkeren, kan van haar niet worden gevergd deze relatie voort te zetten.</p> <p>Dat de bedrijfsvoering van de distributeur volledig gericht was op het product van leverancier, acht de rechtbank als een eigen keuze en die afhankelijkheid brengt dus niet mee dat niet kon worden opgezegd.</p> <p>De rechtbank oordeelt dat gelet op de aard, inhoud en duur van de overeenkomst alsmede de overige omstandigheden, de leverancier niet gehouden was bij haar opzegging een langere opzegtermijn dan de door haar aangehouden 18 maanden in acht te nemen. De distributeur had er rekening mee moeten houden dat de overeenkomst wel eens beëindigd had kunnen worden afgezien van de afhankelijkheid van de distributeur van de leverancier gezien de omzet.</p>
<p>54. Rb. Oost-Brabant 15 november 2017, ECLI:NL:RBOBR:2017:6185.</p>	Onbepaalde	Nee	Ja	Ja	Nee	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>Indien de wet en de overeenkomst zelf niet voorzien in een regeling van de opzegging, geldt dat de overeenkomst in beginsel opzegbaar is. De eisen van redelijkheid en billijkheid kunnen in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval meebrengen dat opzegging slechts mogelijk is indien een voldoende zwaarwegende grond voor de opzegging bestaat. Uit diezelfde eisen kan, eveneens in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval, voortvloeien dat een bepaalde opzegtermijn in acht moet worden genomen of dat de opzegging gepaard moet gaan met het aanbod tot betaling van een (schade)vergoeding.</p> <p>De rechtbank is van oordeel dat een zwaarwegende grond voor opzegging niet nodig was. Het betreft een commerciële overeenkomst, waarbij opzegging tot het normaal bedrijfsrisico hoort.</p> <p>Alle relevante omstandigheden, gelet op de duur van de overeenkomst, het feit dat de distributeur voor groot deel afhankelijk was van leverancier en het feit dat de distributeur de opzegging door leverancier niet hoefde te verwachten (geen tegenvallende resultaten en geen verdere duidelijk afspraken daaromtrent), eisen de redelijkheid en billijkheid dat de leverancier een langere opzegtermijn in acht had moeten nemen. De rechtbank oordeelt een opzegtermijn van zes maande redelijk.</p>

						Gezien de te korte in acht genomen opzegtermijn oordeelt de rechtbank dat een schadevergoeding verschuldigd is ter compensatie.
55. Rb. Gelderland 4 april 2018, ECLI:NL:RBGEL:2018:1874. <i>* N.v.t. – betreft nog geen beoordeling omtrent opzegging overeenkomst.</i>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
56. Rb. Den Haag 17 augustus 2018, ECLI:NL:RBDHA:2018:9946. <i>* Kort geding</i>	Onbepaalde	Nee	Nee	N.v.t.	N.v.t.	De leverancier stelt dat de distributeur heeft opgezegd, maar de distributeur betwist de opzegging. De overeenkomst kan worden gekwalificeerd als een overeenkomst voor onbepaalde tijd. Indien niet is voorzien in een regeling van opzegging (zoals in casu), geldt dat deze overeenkomst in beginsel opzegbaar is. De eisen van redelijkheid en billijkheid kunnen in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval meebrengen dat opzegging slechts mogelijk is indien een voldoende zwaarwegende grond voor de opzegging bestaat. Uit diezelfde eisen kan voortvloeien dat een bepaalde opzegtermijn in acht moet worden genomen of dat de opzegging gepaard moet gaan met het aanbod tot betaling van een (schade)vergoeding. De voorzieningenrechter oordeelt dat op basis van geschetste omstandigheden niet voldoende aannemelijk is dat de rechter in een bodemprocedure de vraag of opgezegd is zonder meer bevestigd zal beantwoorden.
57. Rb. Rotterdam 22 augustus 2018, ECLI:NL:RBROT:2018:6930. <i>* Eerste aanleg – meervoudig</i>	Onbepaalde	Nee	Ja	N.v.t.	Nee	De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd. Het geschil heeft betrekking op de opzegtermijn. De rechtbank stelt voorop dat in zijn algemeenheid ter bepaling van de duur van een redelijke opzegtermijn bij een overeenkomst van onbepaalde tijd als de onderhavige de wederzijdse belangen van partijen dienen te worden afgewogen, waarbij diverse omstandigheden van belang kunnen zijn, zoals de aard en duur van de samenwerking, de mate van onderlinge afhankelijkheid als ook aard en gewicht van de reden voor opzegging. Relevante omstandigheden zijn onder andere: investeringen die gedaan zijn, vertrouwen dat overeenkomst voort zou duren, tijd die het de andere partij heeft gekost om zich aan te passen aan nieuwe situatie. Vooropgesteld wordt dat van algemene regels voor een in acht te nemen minimum of maximum te hanteren opzegtermijn geen sprake is. De rechtbank acht een opzegtermijn van zes maanden redelijk.
58. Rb. Overijssel 21 december 2018, ECLI:NL:RBOVE:2018:5042. <i>* Kort geding</i>	Bepaalde	Ja	Nee	Nee	Nee	De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd. Het betreft een overeenkomst voor bepaalde tijd. Uitgangspunt is dat er niet tussentijds kan worden opgezegd, behoudens daartoe getroffen voorzieningen in de overeenkomst, dan wel onvoorziene omstandigheden die met zich meebrengen dat naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid instandhouding van de overeenkomst tot het overeengekomen tijdstip niet kan worden geveerd. Wanneer partijen in een dergelijke duurovereenkomst voor bepaalde tijd gevallen hebben omschreven waarin die duurovereenkomst tussentijds door een partij kan worden opgezegd, dan moet de opzeggingsbrief op grond van bestaande jurisprudentie ook duidelijk melding maken van de betreffende opzeggingsgrond, onder uitdrukkelijke verwijzing naar de betreffende bepaling in de overeenkomst. De overeenkomst voorziet in een tweetal opzeggingsregelingen, artikel 4.3 en artikel 23.1/23.2 (opgenomen onder r.o. 2.4.). Deze bepalingen zijn bepalend voor de geldigheid van de opzegging van de overeenkomst door Humeca. Dat betekent dat als aan de in de overeenkomst gestelde voorwaarden voor opzegging is voldaan, de

						<p>overeenkomst in beginsel mag worden opgezegd. De eisen van redelijkheid en billijkheid in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval kunnen op grond van artikel 6:248 lid 1 BW meebrengen dat aan de opzegging nadere eisen worden gesteld.</p> <p>Een en ander leidt tot het oordeel dat de opzegging van de overeenkomst op 28 augustus 2018 en 10 september 2018 niet conform de opzeggingsvereisten heeft plaatsgevonden. De voorzieningenrechter acht dus voorshands voldoende aannemelijk dat in een eventuele bodemprocedure zal worden geoordeeld dat de overeenkomst op 28 augustus 2018 en 10 september 2018 niet rechtsgeldig is opgezegd.</p>
<p>59. Rb. Amsterdam 11 april 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:2649.</p> <p><i>* Kort geding</i></p>	Onbepaalde	Onbekend	Ja	N.v.t.	Ja	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>Het gaat om een duurovereenkomst, die voor onbepaalde tijd is aangegaan, en die kan in beginsel worden opgezegd, ongeacht of wet en overeenkomst voorzien in een regeling van de opzegging. De eisen van redelijkheid en billijkheid kunnen echter in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en met de omstandigheden van het geval meebrengen dat opzegging slechts mogelijk is indien een voldoende zwaarwegende grond voor de opzegging bestaat, dat een bepaalde opzegtermijn in acht moet worden genomen, of dat de opzegging samen moet gaan met een aanbod tot schadevergoeding.</p> <p>De manipulatie door distributeur kan worden gezien als zwaarwegende grond voor opzegging en gezien de opzegtermijn van zes maanden die ook in acht is genomen, acht de voorzieningenrechter de kans klein dat de bodemrechter deze opzegging niet rechtsgeldig zal achten.</p>
<p>60. Rb. Rotterdam 17 april 2019, ECLI:NL:RBROT:2019:3033.</p> <p><i>* N.v.t. – betreft geen geschil omtrent opzegging distributieovereenkomst.</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>61. Rb. Midden-Nederland 5 mei 2019, ECLI:NL:RBMNE:2019:2552.</p> <p><i>* Kort geding</i></p>	Onbepaalde	Nee	Ja	N.v.t.	Ja	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>Tussen partijen bestond een duurovereenkomst voor onbepaalde tijd. Partijen zijn het erover eens dat deze overeenkomst in beginsel opzegbaar was. De eisen van redelijkheid en billijkheid kunnen in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval meebrengen dat opzegging van een duurovereenkomst slechts mogelijk is als daarvoor een voldoende zwaarwegende grond bestaat. Diezelfde eisen en omstandigheden kunnen verder meebrengen dat een bepaalde opzegtermijn in acht moet worden genomen of dat de opzegging gepaard moet gaan met het aanbod tot betaling van een (schade)vergoeding.</p> <p>De voorzieningenrechter oordeelt dat niet is gebleken dat de aard van de overeenkomst en/of de omstandigheden van het geval meebrengen dat de bijzondere vereisten die kunnen gelden voor de opzegging hier aan de orde waren en derhalve was opzegging mogelijk.</p>
<p>62. Rb. Den Haag 25 juni 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:6301.</p> <p><i>* Kort geding</i></p>	Onbepaalde	Ja	Nee	N.v.t.	Nee	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>Vast staat dat er sprake is van een distributieovereenkomst al sinds 1996. De voorzieningenrechter merkt de overeenkomst aan als een duurovereenkomst voor onbepaalde tijd. Indien niet is voorzien in een regeling van opzegging, zoals in het onderhavige geval, geldt dat een dergelijke overeenkomst in beginsel opzegbaar is. De eisen van de redelijkheid en billijkheid kunnen in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval meebrengen dat opzegging slechts mogelijk is indien een voldoende zwaarwegende grond voor de opzegging bestaat. Uit diezelfde eisen kan voortvloeien dat een bepaalde opzegtermijn in acht moet worden genomen of dat de opzegging gepaard moet gaan met het aanbod tot betaling van een schadevergoeding.</p>

						<p>De lange duur van de overeenkomst de exclusiviteit, de mogelijke afhankelijkheid en het feit dat naar verwachting langere tijd zal duren voordat de distributeur gelijkwaardige producten of op de markt kan brengen, zorgde voor het oordeel van de voorzieningenrechter tot zorgvuldige voorbereide beëindiging van de duurovereenkomst.</p> <p>Per directe opzegging wordt door de voorzieningenrechter naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet redelijk geacht. De mogelijke opzeggingsgrond voor de leverancier maakt dit niet anders.</p> <p>Nakoming van de overeenkomst wordt door de voorzieningenrechter toegewezen. Er was dus nog geen sprake van een rechtsgeldige opzegging.</p>
<p>63. Rb. Amsterdam 4 december 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:9089.</p> <p><i>* N.v.t. – betreft een geschil omtrent de totstandkoming van een overeenkomst/afgebroken onderhandelingen.</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>64. Rb. Overijssel 6 mei 2020, ECLI:NL:RBOVE:2020:1765.</p> <p><i>* N.v.t. – betreft geschil omtrent bevoegdheid NL-rechter.</i></p>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
<p>65. Rb. Amsterdam 24 juni 2020, ECLI:NL:RBAMS:2020:3180.</p> <p><i>* tussenuitspraak</i></p>	Onbepaalde	Nee	Ja	Nee	Nee	<p>De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd.</p> <p>Tussen partijen staat vast dat de overeenkomst is opgezegd met een opzegtermijn van 6 maanden.</p> <p>Uitgangspunt is dat een dergelijke duurovereenkomst in beginsel opzegbaar is, indien wet en overeenkomst niet voorzien in een regeling van de opzegging. De eisen van redelijkheid en billijkheid kunnen in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval meebrengen dat opzegging slechts mogelijk is indien een voldoende zwaarwegende grond voor opzegging bestaat. Uit diezelfde eisen kan, eveneens in verband met de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval, voortvloeien dat een bepaalde opzegtermijn in acht moet worden genomen of dat de opzegging gepaard moet gaan met het aanbod tot betaling van een (schade)vergoeding.</p> <p>In dit geval is als grond voor opzegging de tegenvallende omzet gegeven. In dit geval acht de rechtbank dat dit een voldoende zwaarwegende grond was om op te zeggen, ondanks de lange duur van de overeenkomst.</p> <p>Of de opzegtermijn naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid aanvaardbaar is, moet worden beoordeeld aan de hand van de aard en inhoud van de overeenkomst en de omstandigheden van het geval. De overeenkomst tussen partijen kan worden gekwalificeerd als een distributieovereenkomst. Voor de te hanteren opzegtermijn dient dus te worden aangesloten bij de richtlijnen die in de jurisprudentie zijn geformuleerd omtrent een opzegtermijn van distributieovereenkomsten met een onbepaalde termijn en niet bij die omtrent agentuurovereenkomsten. Daarnaast had deze overeenkomst een looptijd van meer dan 50 jaar. Tot slot speelt hier een rol dat opzegging van de overeenkomst meebrengt dat de distributeur haar handelsnaam zal moeten wijzigen, waarmee zij ook al meer dan 50 jaar aan het economisch verkeer heeft deelgenomen. Onder deze omstandigheden is een opzegtermijn van slechts zes maanden niet redelijk te noemen. Bij deze lange looptijd is, op basis van de literatuur en jurisprudentie van</p>

						distributieovereenkomsten, een opzegtermijn van twee jaar passend en redelijk.
66. Rb. Oost-Brabant 31 juli 2020, ECLI:NL:RBOBR: 2020:3787. <i>* N.v.t. – betreft geschil omtrent afgifte/inzage stukken.</i>	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
67. Rb. Limburg 7 augustus 2020, ECLI:NL:RBLIM:2 020:5890. <i>* Kort geding</i>	Onbekend	Ja	Nee	N.v.t.	N.v.t.	De leverancier heeft de overeenkomst opgezegd. In de overeenkomst is een opzeggingsbepaling opgenomen. De voorzieningenrechter is van oordeel dat de kans groot is dat de bodemrechter zal oordelen dat er niet rechtsgeldig is opgezegd, zoals dat volgens de overeenkomst zou moeten, en dat er derhalve sprake is van wanprestatie.